

II./2025

**ALUZIJE, PODOBE IN SIMBOLI: KAKO PROUČEVATI SVETOPISEMSKA
PREROKOVANJA**

Pomožna snov za učitelje v sobotni šoli

Ljubljana, 2025

1. NEKATERA NAČELA PREROKOVANJA

Ključno besedilo: Jer 9,24; 2 Tim 3,15-17

Splošni pregled

Na začetku poučevanja Svetega pisma v vsakem semestru je profesor svojim študentom zastavil preprosto, a zahtevno vprašanje: »Kaj je najpomembnejše orodje, ki vam pomaga razumeti Sveto pismo?« Študenti so ponudili po njihovem mnenju najboljše odgovore: »Svetopisemski slovarji«, »molitev«, »Sveti Duh«, »svetopisemski jeziki« (hebrejščina, grščina), »programska oprema za Sveto pismo« itd. Ko je profesor prisluhnil vsem njihovim odgovorom, jim je rekel, da so vse te stvari sicer nedvomno koristne, niso pa omenili enega orodja, ki je poleg molitve in Svetega Duha njihov najpomembnejši vir: čas.

Nedvomno je eno najpomembnejših orodij, ki jih potrebujemo, ko pristopamo k Svetemu pismu, orodje, za katerega se zdi, da ga imamo prepogosto najmanj: čas. Ko smo pripravljeni in voljni vložiti čas v proučevanje Svetega pisma, moramo razmisliti o naslednjem vprašanju: Kako beremo Sveto pismo? Katera načela naj nas vodijo na poti iskanja in razumevanja te posebne knjige?

Ta teden bomo preučili deset načel branja svetopisemskih besedil o prerokovanjih. Prvih pet načel branja se bo osredotočalo na samo besedilo: brati nepristransko (kot novo besedilo), pozorno (kot pomembno besedilo), estetsko (kot lepo besedilo), kontekstualno (v svetopisemskem okolju) in intertekstualno (v luči drugih svetopisemskih odlomkov).

Naslednjih, torej drugih pet načel branja se osredotoča na naš odziv na besedilo, da bi zagotovili, da poslušamo Božjo besedo: načelo duhovnega branja besedila (kot navdihnjeno besedilo), inteligentnega branja (kot težavno besedilo), korporativnega branja (kot besedilo za skupnost), eksistencialnega branja (kot besedilo, ki vključuje naše življenje) in etičnega branja (za odgovorno razlago).

Razlaga

1. Pozornost na besedilo

Svetopisemsko besedilo je osnova vsake razprave o svetopisemskih prerokovanjih. Zato bi moral biti prvi namen bralca, da bi svetopisemsko besedilo o prerokovanjih prebral z razmislekom.

1. Nepristransko branje. Besedilo preberite, kakor da gre za novo besedilo, ki ga ne razumete. Zanimivo je, da je Daniel začel razumeti svoje prerokovanje v Dan 9,2 šele, ko je spoznal, da ga ne razume (»kajti nisem je mogel razumeti«; Dan 8,27). Sveto pismo nam pravi, da so ljudje po naravi v »temi« (Jn 1,5). Dejansko je najpogostejša skušnjava, ko se lotimo svetopisemskih prerokovanj, ta, da verjamemo, da razumemo njihovo sporočilo, še preden smo prebrali besedilo. Tako besedilu vsiljujemo svoje misli (*eizegeza*), namesto da bi besedilu dovolili, da govori samo zase (*eksegeza*). To se zgodi, kadar beremo svetopisemska prerokovanja z vidika lastnega razmišljanja ali v luči dogodkov, ki se dogajajo v našem času.

2. Pozorno branje. Svetopisemska prerokovanja vsebujejo pomembne informacije o usodi sveta in bistvene resnice o odrešitvi (2 Tim 3,15-17). Svetopisemski preroki so skrbno izbirali besede in oblike izražanja, da bi posredovali svojo navdihnjeno vizijo. Zato besedilo berite počasi in bodite pozorni na njegove besede. Preberite ga večkrat, da se prepričate, da pri branju besedila ne boste ničesar spregledali. Tako bomo »našli izvire žive vode tam, kjer

nepozoren bralec vidi samo puščavo« (Ellen G. White, Vzgoja, str. 169; orig. 191) Bolje je priznati, da nečesa ne razumemo, kot pa se zadovoljiti s površnim ali napačnim razumevanjem besedila.

3. *Estetsko branje*. Literarna oblika besedila in literarna sredstva (njegova struktura, paralelizmi) nam bodo pomagali pri dešifriranju sporočila prerokovanja. Danielovo prerokovanje o podobi v Dan 2 pojasni vzporednica z Danielovim prerokovanjem o štirih živalih v Dan 7. Obstajajo tudi vzporednice med prerokovanji v Danielovi knjigi in v knjigi Razodetja. Glej naslednjo tabelo, v kateri je apokaliptično videnje v Raz 13–14 v mnogih pogledih vzporednica s prerokovanjem iz Dan 7, ki je prav tako vzporednica s prerokovanjem iz Dan 8, kot sledi:

Daniel 7	Razodetje 13–14
Zveri iz morja (Dan 7,1-3)	Zveri iz morja (Raz 13,1a)
Lev (Dan 7,4)	Zver z desetimi rogovi (Raz 13,1b)
Medved (Dan 7,5)	Leopard (Raz 13,2a)
Leopard (Dan 7,6)	Medved (Raz 13,2b)
Zver z desetimi rogovi (Dan 7,7)	Lev (Raz 13,2c)
Prilaščanje moči – mali rog (Dan 7,8)	Prilaščanje moči – zver iz morja (Raz 13,3-18)
Dan sprave (Dan 7,9-12/Dan 8,14)	Sporočila treh angelov (Raz 14,1-13)
Sin človekov (Dan 7,13.14)	Sin človekov (Raz 14,14-16)

Te vzporednice kažejo, da se nebeški dan sprave/sodni dan v Dan 7 in 8 ujema z zemeljskim razglašanjem troangelskih sporočil v Raz 14 in je sočasen z njim.

4. *Kontekstualno branje*. Prerok Danijel bo vojaško srečanje med severno babilonsko vojsko in južno egiptovsko vojsko v Karkemišu (prim. Dan 1,1 in Jer 46,2) v zgodovinskem kontekstu uporabil kot podlago za svoje prerokovanje o eshatoloških vojnah med kraljem severa in kraljem juga v 11. poglavju. V literarnem kontekstu dejstvo, da je Dan 7 napisan v aramejščini, takratnem jeziku, medtem ko je Dan 8 napisan v hebrejščini, jeziku Izraela, nakazuje, da se prerokovanje iz Dan 7 osredotoča na kraljestva zemlje in ima univerzalni vpliv, medtem ko se prerokovanje iz Dan 8 osredotoča na Božje ljudstvo in ima duhovni vpliv.

5. *Intertekstualno branje*. Glede na to, da je preroško besedilo samo svoj razlagalec, je treba pomen besedila iskati predvsem znotraj besedila samega. Ta pristop ima korenine tudi v temeljnem načelu, ki ga je v odmevu na reformatorja Martina Lutera postavila Ellen G. White: »Sveto pismo razlaga Sveto pismo, en odlomek je ključ do drugih.« (Evangelizem, str. 581) Na primer, povezava ovna in kozla v Dan 8 poleg številnih jezikovnih povezav s 3 Mz 16 nakazuje, da se prerokovanje iz Dan 8 nanaša na dan sprave.

Osredotočanje na osebni odziv

Kakovost proučevanja prerokovanj je odvisna tudi od miselnosti osebe, ki se loteva besedila.

1. *Duhovno branje*. Sveto pismo je navdihnjeno od Boga. Zato je logično, da je treba za popolno in resnično razumevanje določenega besedila vključiti tudi duhovni dejavnik. Kajti take stvari je treba »duhovno razločevati« (1 Kor 2,14). V praksi ta zamisel pomeni, da sta vera in molitev pomembna dejavnika uspešnosti eksegetskega delovanja. Molitev bo vnesla Božjo pomoč v naše proučevanje. Vera, da je Bog navdihnil svetopisemsko besedilo prerokovanja, in vera, da se bo prerokovanje uresničilo, bo umu podelila sposobnost, da vidi uresničitev tam, kjer drugi ne bodo videli ničesar.

2. *Razumno branje*. Razumevanje navdihnjenega besedila od nas zahteva marljivost in prizadevnost. Pridigar je ta napor imenoval »mučno opravilo je dal Bog ljudem, da se ubadajo z njim« (Prd 1,13). Glagol »razumeti« je ključna beseda v knjigi preroka Daniela (pojavlja se 15-krat). »Kajti kdor se marveč hoče ponašati, naj se ponaša s tem, da je razumen in pozna mene.« (Jer 9,23) Z drugimi besedami, poznavanje Boga je končni cilj modrosti.

3. *Brati skupaj*. Tako kot je svetopisemsko prerokovanje prišlo do nas po pričevanju skupnosti Božjega ljudstva, je takšno prerokovanje prav tako namenjeno skupnosti Božjega ljudstva. Čeprav proučevanje Božje besede ne izključuje ustvarjalnega prispevka posameznika, vključuje tudi druge brate in sestre v veri. Ko Bog govori, običajno nagovarja svoje ljudstvo kot slavljensko skupnost. Pravi: »Poslušaj, Izrael!« (5 Mz 6,4) Daniel napoveduje, da bodo ob koncu časov »mnogi« (to je Božje ljudstvo, 'modri') »razumeli« (Dan 12,10).

4. *Eksistencialno branje*. Če nas Sveto pismo ne spremeni in ne vpliva na naše življenje, ga ne bomo razumeli. To lahko ponazorimo z zgodbo o evropskem turistu v Afriki, ki se je norčeval iz svojega afriškega služabnika, ker je ta bral Sveto pismo: »Zakaj bereš Sveto pismo? To je le kup pravljic.« Afriški služabnik mu je odgovoril: »Če ne bi bral Svetega pisma, bi te že pojedel.« Ta lekcija vsebuje pomembno načelo o močnem učinku Božje besede, ki je kakor »dvorezen meč« (Heb 4,12). Preroška Božja beseda je torej takšna, da lahko ne le ostro zareže skozi grehe naših sovražnikov in zatiralcev, temveč lahko tudi govori ali priča proti nam (Jer 28,8).

5. *Etično branje*. Žalostno je, da so bila svetopisemska prerokovanja pogosto zlorabljeni za podporo človeški krivičnosti. Rasistične teorije, ki so spodbujale idejo o večvrednosti bele rase nad črno, da bi upravičile apartheid in suženjstvo, so temeljile na izkrivljenem razumevanju prerokovanja iz 1 Mz 9,25. Antisemitizem, ki je vodil v pogrome in križarske vojne ter imel pomembno vlogo pri umoru šestih milijonov Judov, je temeljil na napačni razlagi svetopisemskih prerokovanj (Dan 9,24) in se je z hranil s to napačno razlago. V zgodovini so bile zlorabe in zločini nad ženskami znotraj družin pogosto upravičeni s sklicevanjem na prerokovanje iz 1 Mz 3,16. Ko v tem četrletju proučujemo Božjo preroško besedo, dovolimo navdihnjenemu Svetemu pismu, da popolnoma prevzame nadzor nad našimi mislimi in srcem z namenom »vzgoje v pravičnosti« (2 Tim 3,16).

Uporaba

Uporabite lekcije tega tedna za spodnja vprašanja in se osredotočite na 2 Tim 3,15-17.

1. Katere so ključne besede v 2 Tim 3,15-17?
2. Razpravljajte in razmišljajte o pomenu naslednjih besed: »Sveto pismo«, »modro«, »dano«, »popolno«.
3. Zakaj proučevanje Svetega pisma spodbuja ustvarjalno razmišljanje?
4. Kakšna je struktura tega besedila?
5. Kakšen je kontekst tega besedila?
6. Poiščite še dve svetopisemski besedili z isto temo. Na primer Ps 119,97-104 in Jn 5,39. Ugotovite vzporednice med tema besediloma ter poiščite podobnosti in razlike njune teme. V čem sta si podobni ali različni?

Osredotočanje na vaš osebni odziv:

1. Katere besede v 2 Tim 3,15-17 omenjajo pomembnost in nujnost spoštljivega pristopa k proučevanju Svetega pisma? Razmislite na primer o naslednjih besedah in se o njih pogovorite: »Sveto pismo« (pomeni potrebo po duhovnem pristopu), »dano« (dar od Boga), »navdih« (delo Svetega Duha).

2. Katere besede v besedilu se nanašajo na potrebo po razumnem branju? Razmislite na primer o naslednjih besedah in razpravljajte o njih: »vedeti« (kognitivna funkcija; informacije za učenje), »modro« (vaja razmišljanja), »navodilo« (sposobnost sprejemanja navodil in učenja novih lekcij).

3. Katere besede se nanašajo na potrebo po skupnem branju? Razmislite na primer o naslednjih besedah in o njih razpravljajte: »od otroštva« (sodelovanje staršev), »popravilo« (sodelovanje staršev in učiteljev), »dobro delo« (nekaj, kar je bilo storjeno v korist ljudi v stiski).

4. Katere besede se nanašajo na potrebo po uporabi besedila v osebni življenju? Razmislite na primer o naslednjih besedah in o njih razpravljajte: »te zmodri« (izpopolni čut za razločevanje in osebno presojo). Katere besede se nanašajo na potrebo po etični občutljivosti? Razmislite na primer o naslednjih besedah in o njih razpravljajte: »v pravičnosti« (razvija sposobnost razločevanja, kaj je prav).

2. MOJZESOVA KNJIGA KOT TEMELJ

Ključno besedilo: Jn 1,29; 1 Mz 22,1-18; Jn 3,16

Splošni pregled

Prva knjiga Svetega pisma, Geneza ali Nastanek, vsebuje temeljne resnice, ki zajemajo jedro odrešilnega in preroškega sporočila Svetega pisma. Od vesoljne zgodbe o stvarjenju (1 Mz 1-2), v kateri je Bog spremenil kaos in praznino v življenje, do zgodbe o Jožefu, v kateri je Bog iz zla ustvaril odrešenje (1 Mz 50,20), 1. Mojzesova knjiga govori o Božjem načrtu odrešenja. V sredini 1. Mojzesove knjige, v zgodbi o zvezanem Izaku (1 Mz 22,1-18), so postavljene osnovne teme tega božanskega načrta.

V lekciji tega tedna bomo odkrivali različne teme Božjega načrta odrešenja, ki se pojavljajo v dramatični zgodbi o *akedi* (zvezanju Izaka). Prva tema je »ljubezen«, iz katere izhajajo vsa druga Božja dejanja.

V tej zgodbi je hebrejska beseda '*ahab*', »ljubezen«, prvič uporabljena v Svetem pismu, in sicer v Božjem govoru, ki se nanaša na očetovsko ljubezen (1 Mz 22,2).

Druga tema *akede* je izraz Božje ljubezni z žrtvovanjem njegovega Sina, česar senca je bil Izak, ki je poistoveten z jagnjetom (1 Mz 22,7-10). Tretja tema je dejanska manifestacija Božje ljubezni v zgodovini, natančneje v velikem boju, ki je »seme« postavil nasproti kači. Ta boj se bo končal z zmago »semena« nad zlom in smrtjo. Ta dogodek je opisan v nepričakovanem pojavu »ovna« (1 Mz 22,13), ki napoveduje eshatološki dogodek dneva sprave.

Razlaga

Božja ljubezen

Nemogoče je razumeti Božjo ljubezen, ker je nemogoče »dojeti ... kaj je širina in dolžina, globina in višina, da bi spoznali Kristusovo ljubezen, ki presega spoznanje« (Ef 3,18.19). Dejstvo, da se glagol '*ahab*', »ljubiti«, prvič pojavi v Svetem pismu v zvezi z očetovsko ljubeznijo – Abrahamovo ljubeznijo do Izaka, njegovega »edinega sina« (1 Mz 22,2) –, pa je pomembno. Prav v posebnem kontekstu Abrahamove ljubezni do njegovega edinega sina naj bi se »preizkusila« in s tem razodela kakovost Abrahamove ljubezni do Boga (1 Mz 22,1; prim. 1 Mz 22,12).

Vendar ni bila samo Abrahamova ljubezen do Boga tista, ki naj bi bila preizkušena in razodeta. Abrahamu se je med njegovo osebno izkušnjo razodela tudi Božja ljubezen. Abraham je torej razumel globino Božje ljubezni. Kot razlaga Ellen G. White: »Bog je zapovedal Abrahamu zaklati sina, da bi to vtisnilo na njegov um resničnost evangelija in hkrati preizkusilo njegovo vero. Smrtni boj, ki ga je preživljal v temnih dneh grozne preizkušnje, je bil dovoljen, da bi lahko iz lastne izkušnje razumel nekaj o velikosti daritve, ki jo bo neskončni Bog daroval za človekovo odrešitev. ... Kateri močnejši dokaz bi bil lahko dan o Božjem neskončnem sočutju in ljubezni?« (Očaki in preroki, str. 107)

Bog Abrahamu ni podal filozofske, teološke ali psihološke razlage svoje ljubezni. Bog se je odločil, da Abrahamu dovoli, da (na svoji omejeni ravni) zdrži to, kar naj bi zdržal Bog

(na svoji »neskončni« ravni). To vzporednico med Abrahamom, ki je ponudil svojega »edinega sina«, ki ga je ljubil, in Bogom, ki je ponudil svojega edinega Sina, ki ga »Oče ljubi« (Jn 5,20), potrjuje tudi Janez, ki v svoji opredelitvi »ljubezni« uporablja isti jezik (intertekstualnost): »Bog je namreč svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da bi se nihče, kdor veruje vanj, ne pogubil, ampak imel večno življenje.« (Jn 3,16 EKV; prim. 1 Jn 4,9)

Božje Jagnje

Janez je Jezusu nadel naziv „Božje jagnje“: „Naslednji dan je zagledal Jezusa, da prihaja k njemu, in je rekel: »Glejte, Božje Jagnje, ki odvzema greh sveta.,, (Jn 1,29; prim. Jn 1,36). Zanimivo in pomenljivo je, da se omemba „jagnjeta“ prvič pojavi v Svetem pismu v kontekstu zgodbe o zvezanju Izaka in se nanaša na žrtvovanje „žgalne daritve“ (1 Mz 22,7). Vendar to ni prvi primer, ko je jagnje uporabljeno kot žrtev. Abel je moral žrtvovati jagnje za žgalno daritev (1 Mz 4,4; prim. 4 Mz 18,17). Vendar pa je beseda *šê*, „jagnje“, prvič izrecno omenjena. To je tudi edino besedilo hebrejskega Svetega pisma, v katerem je beseda *šê*, „jagnje“, določena. Vsi drugi odlomki Svetega pisma, ki vsebujejo to besedo, jo uporabljajo v nedoločenem pomenu. Ta edinstven primer priča o posebni in edinstveni uporabi. Izak (z Abrahamom) je omenjen kot edinstveno jagnje, ki presega vse druge.

Dejstvo, da besedo „jagnje“ Janez v svojem evangeliju (Jn 1,29.36) in zlasti v svoji apokalipsi (23-krat) uporablja v določenem pomenu kot „jagnje“, kaže, da Janez namiguje na „jagnje“ iz Izakovega vprašanja: „Kje pa je jagnje? (1 Mz 22,7). Ta intertekstualna povezava nam omogoča domnevati, da se Izakovo „jagnje“ nanaša na Božjega Sina, kakor razume Janez. To razlago dejansko potrjuje Abrahamov odgovor na Izakovo vprašanje: „Bog si bo priskrbel jagnje za žgalno daritev, moj sin“ (1 Mz 22,8).

Posebej zgovorna je zgradba začetne fraze Abrahamove izjave v 1 Mz 22,8. Prvič, čeprav hebrejščina običajno najprej postavlja glagol, ki mu sledi predmet, je tu beseda „Bog“ postavljena na začetek stavka pred glagolsko obliko, da bi poudarila dejstvo, da je rešitev le v Bogu. Bog je tisti, ki bo priskrbel. Drugič, ta začetna fraza iz 1 Mz 22,8 ima enako povratno zgradbo kot stavek *lek leka*, „pojdi sam“, ki je uvedel Božji poziv (1 Mz 22,2; primerjaj z 1 Mz 12,1, avtorjev dobesedni prevod). V tem primeru bi poved v 1 Mz 22,8 lahko prevedli na naslednji način: „Bog se bo priskrbel kot jagnje“ (dodatek), kar pomeni, da se bo Bog ponudil kot jagnje. Jagnje je kot tako opredeljeno kot Bog. Jagnje, ki je tu omenjeno, torej ni zgolj fizična žival, ki jo je imel Izak v mislih, temveč je Bog sam.

Božja zmaga

Izak je pričakoval, da bo Bog priskrbel jagnje. Vendar se je namesto tega pojavil oven: »Abraham je povzdignil oči in pogledal, in glej, za njim je bil oven.« (1 Mz 22,13) Pojav ovna kaže na ovna za dan sprave (prim. 3 Mz 16,3.6). Med besedilom o žrtvovanju Izaka in besedilom o dnevu sprave je res edinstvena intertekstualna povezava. Bolj kot kateri koli drug svetopisemski odlomek ima besedilo o Izaku kot žrtvi skupen jezik z besedilom o dnevu sprave. Najdemo isto povezavo besed *'olah*, »žgalna daritev« (1 Mz 22,13; primerjaj s 3 Mz 16,3.5); *ra'ah*, »pojavit se«, v isti pasivni obliki še *niphal* (1 Mz 22,14; primerjaj s 3 Mz 16,2); in *yiqqakh* »je vzel« (1 Mz 22,13; primerjaj s 3 Mz 16,5). Ta pomembna intertekstualna povezava med obema besediloma kaže, da je imel pisec zakonodaje o dnevu sprave v 3 Mz 16 v mislih besedilo o žrtvovanju Izaka.

Po drugi strani pa je vredno omeniti, da je besedilo o Izaku kot žrtvi prisotno tudi v besedilu Dan 8, ki je prerokovanje prav o eshatološkem dnevu sprave. Prva vrstica opisuje Danielovo videnje – »povzdignil sem svoje oči in sem videl, glej, oven ...« (vr. 3) –, jasno napotuje na besedilo o žrtvovanju Izaka glede na to, da je Danielov stavek citat iz 1 Mz 22,13. To aluzijo na besedilo o žrtvovanju Izaka dodatno podkrepijo pomembne intertekstualne povezave med 3 Mz 16 in Dan 8 (glej zlasti skupno rabo glagola *ra'ah*, »videl«, ki je ključna beseda v obeh besedilih). V luči Dan 8 torej razumemo, da oven v zgodbi o *akedi* tipološko kaže na eshatološki dan sprave.

Ta kozmična perspektiva je dejansko potrjena v božanskem blagoslovu, ki sklene besedilo *akede* (1 Mz 22,17). Božji obljubljeni blagoslov se ne nanaša le na prihodnje potomce samega Abrahama, marveč tudi na prihodnost narodov. Gospod obljubi, da bo Abrahamovo potomstvo vzelo »v posest vrata svojih sovražnikov«. Ta obljuba se nanaša na Kristusovo zmago nad kačo in zmago življenja nad smrtjo, ki je napovedana v 1 Mz 3,15. Zgodba o Izaku kot žrtvi torej vodi h končni spravi za Božje ljudstvo med eshatološkim dnevom sprave (prim. Dan 8,14). Zdi se, da je ta nauk zapisan v pismu Hebrejcem, ki zaključni blagoslov *akede* (Heb 6,14) nanaša na izjemen trenutek dneva sprave, ko je veliki duhovnik lahko šel »za zaveso« (Heb 6,19; prim. 3 Mz 16,2.15).

Uporaba

Preberite naslednje komentarje o molku in vprašanjih med Abrahamom in Izakom v 1 Mz 22,6-8. Katere duhovne lekcije nam prinašajo molk in vprašanja?

1 Mz 22,6: »In šla sta oba skupaj«. Besedna zveza se pojavi dvakrat (1 Mz 22,6.8) in zveni tragično ter poudarja tiho hojo očeta in sina.

1 Mz 22,7.8: »Izak pa je spregovoril.« V 1 Mz 22,7.8 Izak končno prekine molk. Njegov dialog v teh dveh vrsticah predstavlja prvi in edini primer, ko Izak spregovori v tej zgodbi:

»In je rekel: 'Moj oče!'« (1 Mz 22,7) Ko Izak prvič spregovori, najprej izusti hebrejsko besedo *'abi*, »moj oče!«, ki nas spomni na njegov odnos z Abrahamom, ki se pripravlja na zakol.

»Ta je rekel: 'Tukaj sem, moj sin.' (1 Mz 22,7). Besede »moj sin« (*beni*) ustrezajo besedam »moj oče« (*'abi*). Kljub ubijalskemu načrtu oče ljubi svojega sina in zaradi intenzivnosti te ljubezni do edinega sina je žrtev še toliko bolj boleča (prim. Jn 5,20).

»Pa je rekel: 'Glej, ogenj in drva, kje pa je jagnje za žgalno daritev?'« (1 Mz 22,7) To vprašanje je še eden od načinov omembe neizrekljive resničnosti ne da bi moral jasno vprašati: »Sem to jagnje jaz?«

3. PODOBE ZAKONSKE ZVEZE

Ključno besedilo: Raz 19,9; 1 Mz 2,18-23; Ezk 16,3-32

Splošni pregled

V literarni strukturi poročila o stvarjenju v 1. Mojzesovi knjigi je ustanova zakonske zveze, ki se pojavi v sedmem razdelku, v 1 Mz 2,21-24, vzporedna z ustanovo sobote, ki se pojavi na sedmi dan v 1 Mz 2,1-3. Ta numerološka vzporednica poudarja nauk izrednega pomena: odnos med Bogom in človeško družino je treba razumeti v luči zakramenta zakonske zveze.

Zakonski stih se bo ponovil v zgodnjih korakih izraelskega ljudstva v času eksodusa/izhoda. Motiv ljubosumja, ki je pogosto povezan z motivom zakonske nezvestobe, najdemo na primer v zaveznem dokumentu Dekaloga (2 Mz 20,5; primerjaj s 4 Mz 25,1; 5 Mz 4,23.24). Zaveza med Bogom in njegovim ljudstvom je torej razumljena v zakonskem smislu. Bog »ljubi« svoje ljudstvo (5 Mz 7,8), Izrael pa naj bi v zameno »ljubil« Boga (5 Mz 6,5). Hebrejska beseda *yada'*, »poznati«, ki opisuje spolni, intimni in osebni odnos med možem in ženo (1 Mz 4,1; 1 Mz 19,8), se uporablja za odnos med Bogom in njegovim ljudstvom (Ps 16,11; Jer 2,2.3; Ezk 16,3-32).

Zaradi teh razlogov je nujno preučiti svetopisemske razsežnosti zakonskega odnosa, da bi boljše razumeli pomen zakonske metafore.

Razlaga

Najprej si oglejmo svetopisemski model zakonske zveze, ki ga ponazarjata zakonski zvezi dveh parov v 1. Mojzesovi knjigi: Adama in Eve ter Izaka in Rebeke. Nato bomo zakonsko simboliko preučili v njeni preroški uporabi, in sicer kako »nečistnica« in »nevesta« ponazarjata neuspeh oziroma uspeh Božjega odnosa s padlim človeštvom.

Adam in Eva

Po svetopisemskih zapisih je bila zakonska zveza sklenjena na začetku človeške zgodovine, torej v rajskem vrtu (1 Mz 1,26.27; 2 Mz 2,18.20-23). Pričakovati je torej, da ta starodavna, navdihnjena besedila 1. Mojzesove knjige vsebujejo temeljna načela zakonske zveze in so zato uporabna pri našem raziskovanju.

»Po Božji podobi« (1 Mz 1,27). Zanimivo je, da je za opis Božje pobude, da ustvari človeški par, uporabljena običajna množina: množina glagola *na'aseh*, »naredimo« (1 Mz 1,26), se nanaša na medsebojne odnose, ki obstajajo v Božji osebi. Dejstvo, da je Bog ustvaril par »po svoji podobi« (1 Mz 1,27), pomeni, da morata Adam in Eva kot par odsevati model božanskega medsebojnega odnosa. Vendar te vzporednice ne smemo razumeti dobesedno, kakor da bi na primer pomenila, da v božanstvu obstaja spolni odnos ali hierarhija. Gre preprosto za to, da tako kot obstajata ljubezen in enost med tremi osebami božanstva, morata obstajati ljubezen in enost tudi med moškim in žensko (glej 1 Mz 2,24; Jn 15,9.12.17; Ef 4,1-6).

»Pomoč njegove vrste« (1 Mz 2,18 CHR). Beseda *'ezer*, »pomočnik«, se na splošno uporablja za Božje zveličanje (2 Mz 18,4; Ps 33,20 itd.). Beseda *kenegdo*, »primerljiv z njim«,

pomeni dobesedno »podoben« (*ke*) in »drug pred drugim« (*negdo*). Par je torej opisan kot »podoben« drug drugemu in »drug pred drugim«.

Vzajemna dinamika, ki obstaja med moškim in žensko pri stvarjenju in po padcu, služi tudi kot podoba, ki označuje zavezo med Bogom in njegovim ljudstvom (prim. Vp 6,3; 1 Mz 3,16; Ef 5,21-28).

Izak in Rebeka

Zgodba o poroki Izaka in Rebeke je zapisana v 1 Mz 24, najdaljšem poglavju 1 Mz knjige. Ta zgodba vsebuje nauk o Božji navzočnosti. Gospod (JHVH), ki v tem poglavju nikoli ne spregovori, je kljub temu omenjen 17-krat. Druga ključna beseda poglavja je glagol »iti« (*halak*), ki se prav tako pojavi 17-krat, od tega sedemkrat v zvezi z Rebeko. Beseda »iti« je glagol, s katerim se je začelo Abrahamovo potovanje v odgovor na Božji klic (1 Mz 12,1,4). Rebeka je torej razumljena kot drugi Abraham. Splošna misel tega poglavja je, da je zakonska zveza prostor Božje navzočnosti, prostor Božjega odrešenja. V poroki Izaka in Rebeke so torej vidni številni poučni elementi, ki osvetljujejo naše razumevanje Božje zaveze z njegovim ljudstvom.

Bog je pobudnik zaveze. Tako kot se je Abraham simbolično premaknil na mesto bodoče neveste, ko je poslal svojega služabnika Eliezerja, je Bog tisti, ki naredi prvi korak k svojemu ljudstvu, svoji nevesti. Vendar pa Bog svoje zaveze ne izsili. Na enak način Eliezer upošteva svobodo neveste, ki se lahko odloči, da mu ne bo sledila (1 Mz 24,5): »Kaj pa če ženska ne bo hotela iti z menoj?«

Nevestin odgovor. Rebeka se ne obotavlja slediti in se odzove z eno samo besedo: '*elek*, »pojdem«, (1 Mz 24,58), kar je zadnja omemba ključnega glagola *halak* ('iti') v povezavi z Rebeko. To, da se Rebeka posvetuje, je presenetljivo v njenem kulturnem kontekstu, v katerem naj ženska ne bi imela besede pri svoji poroki. V tem primeru je vse odvisno od njenega »da« ali »ne«, saj ima v tej zadevi zadnjo besedo. Poleg tega je Rebekin odziv enak odzivu očaka Abrahama. Glagoli odmevajo glagole Abrahamovega odhoda, ko je zapustil Mezopotamijo: *wayyelek*, »odšel« (1 Mz 12,4). V tem smislu Rebeka sledi Abrahamu.

Del molitve. Eliezer je molil, da bi bila njegova pot uspešna (1 Mz 24,12) in tudi, da bi mu Rebeka dala piti (1 Mz 24,14). Nato mu je Rebeka v skladu z njegovo molitvijo »dala piti« (1 Mz 24,18). Prav tako je Izak molil, da bi bilo uspešno njegovo srečanje z Rebeko (1 Mz 24,63). In tedaj se Rebekine oči srečajo z Izakovimi (1 Mz 24,64).

Del ljubezni. Svetopisemsko besedilo poroča, da je Izak ljubil Rebeko šele po poroki (1 Mz 24,67). Ljubezen pomeni zvestobo, dolžnost, ki se izraža z besedami »uživaj življenje z ženo, ki jo ljubiš« (Prd 9,9). To hebrejsko pojmovanje ljubezni je navdihnilo hebrejsko teologijo religije. Izkušnja zakonske ljubezni je bila uporabljena kot model za zavezo med Bogom in njegovim ljudstvom (Oz 2,2; Oz 3,1). »Ljubezen« je v Stari zavezi sestavni del pojma 'zaveza' (5 Mz 7,9). Ko torej Bog poziva ljudi, naj ga ljubijo, nima v mislih bežne sentimentalne izkušnje; ljubiti Boga pomeni zavezo, da bomo z njim živeli vse življenje (5 Mz 6,5-9; 2 Mz 20,6).

Prešuštnica in nevesta

Zakonska izkušnja je navdihnila preroke. Ko je bilo Božje ljudstvo nezvesto Bogu in je hodilo za drugimi bogovi, je bilo primerjano s prešuštnico, zakonska zaveza pa je bila opisana kot prelomljena. Po drugi strani pa je bil Izrael (ali cerkev) primerjan s čudovito nevesto, ko je bilo Božje ljudstvo zvesto Bogu in je bila poročna zaveza slavljenja.

Nečistnica. V Ozejevi knjigi se zakonska simbolika nanaša tako na duhovno idejo kot na zgodovinsko resničnost. Preroka Ozeja Bog pokliče, naj si vzame »vlačugarsko ženo ..., kajti dežela se vlačuga« (Oz 1,2). Te besede je treba razumeti dobesedno in duhovno. Ta ženska »ljubi drugega in prešuštvuje, kakor Gospod ljubi Izraelove sinove, oni pa se obračajo za drugimi bogovi« (Oz 3,1); v tem smislu je prava poklicna prostitutka, kot so bile take ženske v tistem času v deželi Kanaan. Ko so torej Izraelci videli preroka, ki se je poročil s prešuštnico, so se poistovetili s prešuštnico, s katero se je poročil Bog.

Božja nevesta. V Ezekielovi knjigi je ženska ali nevesta kot simbol Božjega ljudstva opisana postopoma. Ko jo je Bog našel, je bila le umazan in grd novorojenček pogankega porekla (Ezk 16,3). Potem je Bog poskrbel zanjo. Očistil jo je in nahranil, tako da je postala »zelo lepa« (Ez 16,13) in je predstavljala Božji sijaj, ki ji ga je podaril (Ez 16,14). Ista hebrejska kvalifikacija *me'od me'od*, »zelo«, je uporabljena v Ezekielovi knjigi za opis ženske v njeni krivičnosti, ki je bila »zelo velika« (Ezk 9,9). Kar je Bog naredil »zelo« dobro, se je sprevrglo v »zelo« slabo.

Prešuštnica in nevesta. Kot odmev hebrejskih prerokov knjiga Razodetje uporablja zakonsko metaforo, da bi pokazala nasprotje med obema različicama ženske. »Nevesta, ki se je ozaljšala za svojega ženina« (Raz 21,2), predstavlja Božje ljudstvo, s katerim bo Bog prebival v »Novem Jeruzalemu« (Raz 21,3). Po drugi strani pa »velika prešuštnica« predstavlja prešuštniško cerkev, »ki je kvarila zemljo s svojim vlačugarstvom« (Raz 19,2).

Uporaba

Zakonska prispodoba se lahko uporablja na treh področjih krščanskega življenja: v osebni odnosu z Bogom, v odnosu z zakoncem in v cerkvi.

(1) **Z Bogom.** Kako se zakonska prispodoba nanaša na tvoj osebni odnos z Bogom in ga osvetljuje? Kako ti metafora pomaga, da svojo vero bolj v celoti vključiš v svoje življenje? Kako te uči, da Bog naj ne bi bil navzoč le pri molitvi in bogoslužju v cerkvi, temveč povsod in ob vsakem času? Kako te podoba zakona uči hoditi z Bogom: ponoči, ko spiš, podnevi, ko delaš, razmišljaš, govoriš, poješ, ješ, se igraš in smejiš, pa tudi v času, ko trpiš, jočeš in se boriš? Naštej konkretne primere, kdaj čutiš in razumeš, da ti je Bog blizu, in kdaj čutiš, da je daleč od tebe ali žalosten zaradi tebe.

(2) **Z zakoncem.** Če ste poročeni, v luči svetopisemskega modela zakonske zveze razmislite o svojem odnosu z zakoncem. Z veseljem se posvečajte drug drugemu, »ki ga ljubiš, vse dni svojega nečimrnega življenja« (Prd 9,9), in se »drug drugemu podrejte iz strahospoštovanja do Kristusa« (Ef 5,21; prim. 1 Mz 3,16). Odkrijte Božjo podobo v svojem zakoncem ter spoštujte njegovo drugačnost od vas in se temu čudite (1 Mz 1,26). Kako se načelo enosti ujema z načelom različnosti (1 Mz 2,24)?

(3) **V cerkvi.** Razpravljajte o odnosu med cerkvijo in Božjim značajem. Kako se Božja ljubezen in pravičnost nanašata na življenje cerkve? Poiščite konkretne primere uspehov in neuspehov vas samih ali vaše cerkve.

4. NARODI, 1. del

Ključno besedilo: Dan 7,14; 1 Mz 12,1-9

Splošni pregled

Ko je Bog ustvaril zemljo, je načrtoval srečo in ljubezen za ljudi, ki bodo živeli na njej. Vendar pa so ljudje, namesto da bi izpolnili Božji načrt, padli v skušnjavo in se odločili za lastne poti. V naslednjih dveh lekcijah bomo proučevali, kako ljudstva niso stopila na pravo pot in kako je Bog vodil ljudi v njihovem prizadevanju, da bi našli luč v temi. Ta tema je bila produkt njihove želje po samoupravljanju.

Želja po samoupravljanju se je prvič pokazala v rajskem vrtu, ko Adam in Eva pod vplivom kače nista ubogala Boga in sta podlegla skušnjavi želje, da bi bila »kakor Bog« (1 Mz 3,5). Posledično sta Adam in Eva kot padli bitji dobila spoznanje o grehu in tako izgubila moralno moč, da bi izbirala dobro namesto zla (1 Mz 3,22). Kasneje v zgodnji zgodovini človeštva so se ljudje iz Babilona odločili postaviti stolp, da bi prišli do Božjih vrat (»Bab-El«) v nebesih in si tako prisvojili Božje mesto (1 Mz 11,1-4). Toda graditelji Babela so se zmedli in zaradi njihove domišljavosti jih je Bog razpršil po zemlji.

Tudi izraelsko ljudstvo je skušalo vladati samo in namesto da bi sprejelo Božjo vladavino, je iskalo kralja med ljudmi iz svojih rodov. Bog se je na vsa ta človeška gibanja odzval z božanskimi pobudami. Najprej je poklical Abrahama, da bi bil blagoslov narodom. Nato sta bila Izrael in pozneje cerkev poklicana, da narodom pričujeta o Božjem kraljestvu. Proti skušnjavi, da bi se pri gradnji kraljestev na tej zemlji zanašali na človeško moč in tako padli v temo, Sveto pismo prinaša upanje na Božje kraljestvo, ki je edina luč za narode.

Razlaga

Adam in Eva

Zgodba o soočenju Eve in kače v rajskem vrtu razkriva temeljni vzrok človeškega neuspeha, in sicer težnjo po zamenjavi Boga. V pripovedi se najprej pojavi kača. Ko spregovori, zveni kakor Bog, sam Stvarnik. Kača je »rekla« (1 Mz 3,1), tako kot je Bog v zgodbi o stvarjenju desetkrat »rekel«. V obeh zgodbah je uporabljena ista glagolska oblika *wayyo'mer*, »rekel je«. Zgradba besedne zveze je zaskrbljujoča, saj osebek glagola »je rekel« ni naveden. Pravzaprav je to edini primer v tem celotnem odlomku, ko osebek ni jasno naveden. In da bi bila zmeda še večja, je pred glagolom celo ime *Elohim*, »Bog«, kar daje vtis, da govori Bog. V hebrejskem besedilu je zaporedje besed naslednje: »Bog [on] je rekel ženski.« Tako se zdi, da je kača zamenjala Boga.

Zanimivo je, da se enako zgodi, ko je ženska neposlušna Bogu. Stavek, ki opisuje njeno ravnanje. »Žena je videla, ... je dobro« (1 Mz 3,6), spominja na Božje vrednotenje stvarstva: »Bog je videl, da je ... dobro.« (1 Mz 1,4.10.12.18.25.31) Ta odmev med Božjimi besedami in Evinimi besedami kaže, da je božanskega Stvarnika že nadomestila s svojim mnenjem. Dejansko se obnaša kakor Bog: »Vzela je torej od njegovega sadu in jedla, dala je tudi možu, ki je bil z njo, in je jedel« (1 Mz 3,6). Ti trije glagoli (v citatu so zapisani poševno) so bili doslej povezani samo s Stvarnikom. Bog je dal jesti (1 Mz 1,29), Bog je »vzel« človeka (1 Mz 2,15) in Bog je »vzel« eno od njegovih reber (1 Mz 2,21). Tako se Eva identificira s Stvarnikom in enostransko uveljavlja svojo »vladavino« nad Adamom.

Kasneje bosta tako Adam kot Eva poskušala ponovno zavzeti Božji prostor, ko bosta spoznala, da sta gola. Svetopisemsko besedilo poroča, da sta si »naredila pokrivala« (1 Mz 3,7). Glagol »narediti« je bil doslej uporabljen le v povezavi z Bogom, Stvarnikom (1 Mz 1,31; 1 Mz 2,2 itd.). Pomenljivo je, da Adam in Eva poskušata rešiti svoj problem tako, da se postavita na prostor Boga, Božanskega, kar je poteza, ki jo je ženska že uporabila. Zaskrbljujoče je, da se je človeški par zdaj pridružil kačji agendi, ki si želi prisvojiti Božjo vlogo. Na njuno bogokletje namiguje tudi odmev med besedo '*arom*', ki opisuje njuno »goloto«, in besedo '*arom*', ki opisuje kačjo »zvitost« (1 Mz 3,1)

Graditelji Babela

Jezik, s katerim je opisano delo graditeljev Babilona, se ujema z opisom stvarjenja, z namero postaviti na glavo delo stvarjenja in zamenjati Boga stvarjenja. Ta namen je nakazan že v tabeli narodov, v kateri je Nimrodova ustanovitev babilonskega kraljestva uvedena s tehnično besedo *re'shit* »začetek« (1 Mz 10,10), ki odmeva božanski opis stvarjenja (1 Mz 1,1). Nimrod, čigar ime pomeni »mi se bomo uprli«, je predstavljen kot stvarnik Babela, tako kot je Bog Stvarnik nebes in zemlje.

V zgodbi o babilonskem stolpu opazimo enako prisvajanje. Besedna zveza '*al peney*', »na obličju«, ki je bila uporabljena za opis stanja zemlje pred stvarjenjem (1 Mz 1,2), se tu ponovno pojavi (1 Mz 11,4). Medtem ko je opis stvarjenja prešel od enega elementa (vode) k mnogoterosti in raznolikosti, Babilon obrne stanje mnogoterosti v en element. Božjo besedo, *wayyomer 'Elohim*, »Bog je rekel«, je nadomestila beseda graditeljev *wayy'omeru*, »rekli so« (1 Mz 11,3,4). Božansko izpolnitev stvarjenja *wayehi*, »in nastala je« (1 Mz 1,3), je nadomestil človeški dosežek *wattehi*, »delajmo« (1 Mz 11,3). Božanski premislek božanskega Stvarnika ali posvetovanje *na'aseh*, »naredimo« (1 Mz 1,26), je bil zamenjan s človeškim premislekom *na'aseh*, »naredimo« (1 Mz 11,4). Graditelji Babilona so stremeli enako kakor Eva: želeli so biti kakor Bog.

Abrahamov poziv

S temi besedami Bog pokliče Abrahama: »Iz tebe bom naredil velik narod, ... naredil tvoje ime veliko.« (1 Mz 12,2) Božji poziv Abramam je odgovor na načrte graditeljev Babilona in se jim zoperstavi. Zato ni naključje, da se Božji poziv Abramam, naj odide, zgodi v deželi, ki se imenuje Ur Kaldejev. Res je presenetljivo, da se starodavno sumersko mesto Ur nahaja na območju Babilonije, ki je najtesneje povezana z babelskim incidentom.

Da je Abram slišal poziv, naj zapusti kraj, prepojen s spominom na Babel, je smiselno in nas ne sme presenetiti, ne le zaradi zgodovinskih in geografskih premislekov, temveč tudi zaradi teoloških posledic. Od klica prerokov do apokaliptične prošnje ima božanski poziv, naj »izidemo iz Babilona« (grško ime za Babel), dolgo teološko zgodovino v svetopisemskem izročilu (glej Iz 48,20, Raz 18,4). Božji klic ne pomeni le osvoboditve iz utesnjujočih razmer izhoda in nacionalne obnove v objubljeni deželi, temveč pomeni tudi vrnitev k zavezi.

Graditelji Babilona so si želeli ustvariti veliko ime in se spremeniti v edinstven univerzalni narod (1 Mz 11,4). A Bog je tisti, ki naredi ime veliko, in samo Bog je tisti, ki določen narod naredi velik in edinstven v nasprotju z drugimi. Zanimivo je, da je glagol »narediti« ključna beseda poročila o stvarjenju, kjer se pojavi sedemkrat, pri čemer je Bog subjekt (1 Mz 1,7.16.25.26; 1 Mz 2,2 [2x].3). Isti glagol je bil trikrat uporabljen za opis dejavnosti graditeljev Babilona (1 Mz 11,4.6 [2x]), eden od njih pa zlasti v zvezi z njihovim

»imenom« (1 Mz 11,4). Babilon je torej stal na mestu Stvarnika. Poziv Abrammu ponovno obnovi Božje pravice. Samo Bog kot Stvarnik lahko resnično »naredi« in samo Bog lahko »naredi ime«. Poleg tega je samo Božje ime opisano kot »veliko« (Joz 7,9).

Blagoslov Abrama

Beseda *barak*, »blagosloviti«, je ključna beseda v Božjem pozivu Abrammu, kjer se pojavi petkrat. Uporaba te besede je še posebej izrazita v 1. Mojzesovi knjigi, kjer se pojavi 88-krat (v primerjavi s 356-krat v preostalem hebrejskem Svetem pismu). Hebrejski pojem »blagoslova« je pogosto povezan z možnostjo rodovitnosti (1 Mz 1,21-23). Tako poziv Abrammu ovrže babilonsko ideologijo. Proti graditeljem Babela, ki se niso hoteli strinjati z božanskim načrtom stvarjenja razmnoževanja, Abramov blagoslov obnovi sile stvarjenja in obljubo prihodnosti.

Medtem ko so graditelji Babela svojo varnost utemeljevali na sebi, je blagoslov narodov odvisen le od Božjega blagoslova Abrama. Bistveni razlog za ta blagoslov se skriva v prihodnjem zgodovinskem dogodku »v tebi bodo blagoslovljeni vsi rodovi zemlje« (1 Mz 12,3). Predložni izraz »v tebi« pomeni »v tvojem potomstvu« ali »po tvojem potomstvu«. To pomeni, da blagoslov ni »v Abrammu«, ampak »v Abramovem semenu«, ki je isto mesijansko »seme« kot v 1 Mz 3,15, s katerim ima naše besedilo veliko skupnih besed, slovničnih oblik ter besednih in tematskih zvez. Isti jezik uporablja Pavel za opis univerzalnega učinka zaveze »v Kristusu Jezusu« (Gal 6,15).

Uporaba

Zamenjava Boga. Ker vemo, da je bistvo greha zamenjati Boga, si zastavimo vprašanje: Kako lahko, če nismo previdni, zamenjamo Boga na vseh ravneh našega življenja? Razpravljajte o tem v svojem razredu.

Z vašimi besedami: Ko lažeš, prikriješ ali izkrivljaš neko dejstvo. Resnico (tisto, kar vidi Bog) si zamenjal s svojo različico resnice. Ko se hvališ, običajno pretiravaš s svojo vrednostjo na račun bližnjega ali celo na račun samega Boga, tako kot je to storil Nebukadnezar, ko je zgradil mesto Babilon (Dan 4,30).

Pri svojem delu: ko pretiravaš z delom, ne upoštevaš zakonov zdravja ali svoje družine, ki potrebuje tvojo prisotnost in pozornost. Ko si len, delo opravljaš površno. Ko goljufaš, ko potvarjaš, ukradeš delo ali ugotovitve nekoga drugega in se pretvarjaš, da so tvoje.

V svoji veri: ko častiš nekoga drugega ali nekaj drugega, kar ni Bog, pa naj bo to denar, delo, avto, hiša ali ti sam, s tem zagrešiš malikovanje.

Odziv na Božji klic. Ker veš, da je zamenjava Boga greh, kaj lahko narediš, da bi Bogu omogočil, da odstrani jaz s prestola tvojega srca in na prestol postavi sebe? V Svetem pismu poiščite primere, ki dokazujejo to božansko poseganje.

Razpravljajte o Božjem odzivu na človeški greh; razmislite o vprašanju nadomestitve – o dejstvu, da se je Bog odločil umreti namesto vas, da bi vi lahko živeli. Razmišljajte o posebnih dogodkih v zgodovini Izraela, ko je Bog deloval za ljudi (na primer stvarjenje, izhod, babilonsko izgnanstvo ali posebni časi, ko se je Bog boril za svoje ljudstvo [2 Mz 14,14] itd.)

5. NARODI, 2. del

Ključno besedilo: Ps 46,10; 1 Mz 1,29; Dan 2,44.45

Splošni pregled

Nekega dne je oče videl, da je njegovemu otroku dolgčas, in ga peljal na ogled filma o naravi. Film je govoril o življenju živali. Očetov namen je bil otroku pokazati lepote stvarstva, da bi bolje razumel čudovit Božji značaj in ga tako poveličeval zaradi njegovih čudovitih načrtov za ljudi. Žal je bil film poln nasilja. Živali so bile neznosno krute. Močan plenilec je zdrobil šibkega vrabca. Zlobneži so premagali nežne. In smrt je prevladala nad življenjem. Otrok se je prestrašil in začel jokati. Kričal je in prosil očeta, naj ga odpelje domov. Očitno je bila očetova pedagoška metoda več kot neuspešna.

Ko razmišljamo o poteku človeške zgodovine, se srečujemo z isto resničnostjo. Človeška zgodovina je polna vojn, zlorab in prevar. Močni narodi tlačijo majhne narode in vse prepogosto svetovna moč prevlada nad modrostjo in pravičnostjo. Salomon je v svoji knjigi Pridigar videl isto: »Na kraju pravice je tam krivica, na kraju pravičnosti je tam krivica.« (Prd 3,16)

Od otroka, ki joka ob nasilju živali, do modrega filozofa, ki razmišlja o muhavosti človeškega življenja, se pojavljajo ista zaskrbljujoča vprašanja: Zakaj se to dogaja? Je to Bog načrtoval za svet? Kje je Bog v tej zlobni zmedii? Na ta vprašanja Sveto pismo daje dva odgovora. Prvi odgovor najdemo v daljni preteklosti človeštva v zgodbi o padcu, ko je bila prekršena prva Božja zapoved. Drugi odgovor najdemo v prerokovanjih. V obeh odgovorih je opisana rešitev človeške tragedije.

Razlaga

Prva zapoved

Sveto pismo prvič omenja zapoved v okviru drugega poročila o stvarjenju (1 Mz 2,16.17) v povezavi s hrano, prvim Božjim darom človeku (1 Mz 1,29). Glagol *tsawah*, »ukaz«, je etimološko povezan z besedo *mitswah*, »zapoved«. »Zapoved« je več kot le imperativni ukaz, ki ga morajo ljudje ubogati, dejanje, ki ga Bog zahteva od svojega ljudstva. Dejstvo, da je Bog »zapovedal« dela stvarstva (Prg 8,29), nakazuje, da je to, kar imenujemo »zapoved«, pravzaprav Božji dar človeku (2 Mz 24,12; Neh 9,13).

Ta dar je namenjen človekovi sreči in življenju, zato »bo živel po njih« (3 Mz 18,5). Zato psalmist moli: »Svojo postavo mi milostno razodeni« (Ps 119,29). Pomenljivo je, da se tudi prva zapoved začne z milostjo, ki je dar vseh dreves: »z vseh dreves v vrtu smeš jesti« (1 Mz 2,16).

Prvi odgovor na Božjo zapoved je torej sprejeti Božjo milost in uživati v tem daru. Drugi odziv je, da ne jemo s prepovedanega drevesa. Obe obljubi življenja in smrti sta zanesljivi. Oba glagola sta v absolutnem nedoločniku, ki izraža idejo gotovosti. Obljuba dara življenja je enako gotova kot opozorilo o smrti, ki je povezana z neposlušnostjo. Že od samega začetka sta obe poti jasno začrtani. Ali sprejmemo Boga in uživamo življenje ali pa ga zavrnemo in umremo. Obe možnosti sta zanesljivi: »Glej, danes sem položil predte življenje in srečo, smrt in nesrečo.« (5 Mz 30,15)

Prerokovanja o narodih

Danielova knjiga je napisana v dveh jezikih. Ko prerok obravnava poganska kraljestva, piše v aramejščini, ki je bila v tistem času *lingua franca* (uradni jezik). Ko se prerok ukvarja z duhovno usodo svojega ljudstva, piše v hebrejščini, jeziku takratnega Božjega ljudstva. Danielova prerokovanja v 2. in 7. poglavju se nahajajo v aramejskem delu in se torej nanašajo na usodo poganskih narodov. Zato sta to prerokovanji, ki imata našo pozornost.

Babilonski kralj Nebukadnezar je v Dan 2 v preroških sanjah videl kip, ki je predstavljal zaporedje svetovnih imperijev, povezanih z zgodovino Božjega ljudstva. Sporočilo Nebukadnezarju, graditelju Babilona, se glasi, da njegovo kraljestvo ne bo trajalo večno, marveč mu bodo sledila druga kraljestva, vse do konca časov, ko bodo vsa kraljestva uničena in jih bo nadomestilo Božje kraljestvo, ki je edino kraljestvo, ki »ne bo nikoli uničeno«, in 'bo obstalo večno« (Dan 2,44). Nebukadnezar noče priznati tega božanskega prerokovanja. Kot odziv na prerokovanje se takoj odloči postaviti kip iz čistega zlata. Ta kip kaže njegov namen, da se zoperstavi Božjemu načrtu za narode in ga zamenja. Namesto da bi Božje kraljestvo zamenjalo vsa prejšnja zemeljska kraljestva, je Nebukadnezarjev načrt zbrati vse narode pod svojo oblastjo (Dan 3,7).

V Dan 7 so Danielove sanje o živalih povezane z Darijem, medoperzijskim kraljem, ki predstavlja naslednjo izpolnitev v prerokovanju o kipu. Darij je pravkar počastil Boga in ga priznal za vladarja narodov (Dan 6,25-27). Čeprav se obe preroštvi iz Dan 2 in 7 nanašata na isto zaporedje štirih narodov (Babilon, Mede in Perzije, Grčijo in Rim), je konec zgodovine v obeh prerokovanjih drugačen.

V videnju kipa konec nastopi z uničenjem zemeljskih kraljestev, čemur sledi vzpostavitev večnega Božjega kraljestva, ki »ne bo nikoli uničeno«, in »bo stalo za vedno« (Dan 2,44). V sanjah živali pa konec nastopi s prihodom Sina človekovega, samega Jezusa Kristusa, z oblaki (Dan 7,13.14; prim. Mr 13,26.27).

Božanska rešitev

Zgodba o padcu iz 1. Mojzesove knjige in apokaliptična prerokovanja o narodih ne opisujejo le padanja in neuspeha ljudi, ko poskušajo zamenjati Boga, temveč nam ponujajo tudi edino Božjo rešitev človeškega problema, namreč Božje kraljestvo.

Po besedilu 1 Mz se je padelec Adama in Eve zgodil v povezavi s prvo zapovedjo, ki je življenje povezovala s spoznanjem dobrega in zla. Pomenljivo je, da sta bila drevo življenja in drevo spoznanja dobrega in hudega sredi vrta, blizu drug drugega, kar kaže na njuno povezanost. Takoj ko sta človeka jedla sad z drevesa spoznanja dobrega in zla, nista več imela dostopa do drevesa življenja (1 Mz 3,22-24).

Iz te povezave je mogoče razbrati dva nauka: prvič, življenje ni naravni del človeštva. Ljudje niso nesmrtni. Tudi v rajskem vrtu je bilo življenje Adama in Eve odvisno od zunanjega vira. In drugič, življenje ni le biološko stanje, marveč ima tudi duhovne in moralne razsežnosti.

Kot pravijo Danijelova prerokovanja, velja neuspeh narodov, da bi vzpostavili mir in srečo po arogantnem poskusu postavitve babelskega stolpa, pripisati njihovim željam, da bi se združili kot eno proti Bogu, Stvarniku, ki je stopil dol in jih razpršil (1 Mz 11,4-9). Prerokovanje iz Dan 2 se navezuje na zgodbo o babelskem stolpu in omenja podobne jalove poskuse k enotnosti: železo se bo skušalo pomešati z glino. Rečeno nam je, da bo »[v] dneh teh kraljev [...] Bog nebes ustanovil kraljestvo, ki na veke ne bo razdejan« (Dan 2,44).

V Dan 11,43 je zapisano, da se bo severni kralj, ki mu bodo sledili »Egipt, Libija in Etiopija«, postavil proti Gospodovi gori z namenom, da »uniči mnoge« (Dan 11,44). Nato nam

prerokovanje pove, da bo tako kot v Dan 2 konec prišel brez kakršne koli pomoči (Dan 11,45; primerjaj z Dan 2,45). V Razodetju se videnje vojne pri Armagedonu nanaša na isto gibanje za enotnost: zemeljski kralji se bodo zbrali proti Božjemu kraljestvu (Raz 16,16). Preroški opis rednega vzpona in padca narodov, ki se konča z vdorom Božjega kraljestva, ki »bo obstalo za vedno«, je potrditev edine možne rešitve problema narodov. Samo Božje kraljestvo, ki pomeni vrnitev v stanje rajskega vrta, bo prineslo večno življenje. Šele takrat bo prva zapoved izpolnjena in narodi bodo ozdravljeni svojih ran (Raz 22,2).

Uporaba

Lekcija o vodenju. Ko je Nebukadnezar izvedel, da bo njegova vladavina omejena na zlato glavo kipa, je postavil kip, ki je bil od zlat od glave do pete. Česa se lahko iz Nebukadnezarjevega zgleda naučimo o potrebi po ponižnosti pri vodenju? Kako nas njegova zgodba uči, da nismo edini, ki smo sposobni in smo na voljo za pravilno opravljano delo? Česa nas osebni pripovedi Nebukadnezarja in Danijela učita o veri (zaupanju v Boga), tudi ko nismo več na čelu?

Lekcija o politiki. V času konca se bodo človeški vladarji združili, da bi nadomestili Božje kraljestvo, kakor so to storili graditelji babelskega stolpa. Kako se odzvati na skušnjavo, da bi s kovanjem načrtov in spletkarjenjem pridobili podporo za svoja stališča? Preberite Dan 3,8 in Dan 6,4-13. Česa se lahko naučimo iz napake Kaldejcev, ki so pripravili zaroto proti Danielu, da bi zavzeli njegovo mesto? Kako se lahko uspešno upremo temu, da bi dovolili, da politični manevri ter osebne ambicije in interesi prevladajo nad resnico in pravičnostjo?

Lekcija o perspektivi. Težava zemeljskih kraljev v Danielovih prerokovanjih je, da so bili »usmerjeni v sedanost«. Večnost, prihodnje Božje kraljestvo, ni bila del njihove resničnosti. Ta premislek velja za vse vidike življenja. Ellen G. White opozarja: »Noben poslovni ali življenjski načrt ne more biti zanesljiv ali popoln, če zajema samo kratka leta sedanjega življenja, ne pripravlja pa za neskončno prihodnost.« (Vzgoja, str. 127 [145]) Kako se lahko izognemo isti napaki, ki so jo naredili zemeljski kralji iz prerokovanj?

6. POMEN DARITEV

Ključno besedilo: Raz 5,9; 1 Mz 4,1-8; Iz 53,1-12

Splošni pregled

Obred žrtvovanja je bil v navadi pri večini ljudstev starega Bližnjega vzhoda. Na Bližnjem vzhodu je žrtvovanje veljalo za darilo bogu, ki je v zameno za hrano nudil pomoč.

Sveto pismo pa pripisuje obredu žrtvovanja radikalno drugačen pomen; pravzaprav je obrnilo njegov namen. Medtem ko je na starodavnem Bližnjem vzhodu žrtvovanje pomenilo vzpon iz človeškega stanja v božansko ozračje, je v Svetem pismu žrtvovanje pomenilo sklanjanje Boga k ljudem. Na starodavnem Bližnjem vzhodu je bog ustvaril ljudi, da bi imel sužnje, ki bi mu služili in ga oskrbovali s hrano. V nasprotju s tem pa Bog Svetega pisma ustvari ljudi in jim daje hrano.

V tej lekciji bomo proučevali svetopisemski pomen žrtvovanja. Svetopisemski pomen žrtvovanja je odvisen od literarnega konteksta, v katerem se pojavi. Zgodovinska in zakonodajna besedila običajno poročajo o dogodkih žrtvovanja kot o obredih in s tem podajo verski in etični pomen žrtvovanja, kot so ga živeli ljudje. Po drugi strani se preroška in pesniška besedila običajno osredotočajo na njihov duhovni in preroški pomen. Izbrali smo po eno značilno besedilo iz vsake kategorije: zgodovinsko žrtvovanje Kajna in Abela v 1 Mz 4 ter preroško žrtvovanje trpečega Služabnika v Iz 53, da bi bolje razumeli njun pomen.

Razlaga

Verski in etični pomen žrtvovanja

Prvo žrtvovanje osvetljuje diametralno nasprotje med Kajnom in Abelom. Medtem ko Kajn svojo daritev prinese le od »sadox zemlje« (1 Mz 4,3), Abel po drugi strani poleg neživalske daritve prinese »tudi« ali »poleg« »od prvencev svoje drobnice« (1 Mz 4,4). Abelova žrtev je torej v skladu s svetopisemskimi navodili, ki so zahtevala, da se »poleg« sočivja za žgalno daritev daruje tudi žrtvena žival (2 Mz 29,39-41). Glede na to, da je »Abel je pasel drobnico, Kajn pa je obdeloval zemljo« (1 Mz 4,2), se je starejši brat Kajn soočil s težavo: potreboval je pomoč svojega mlajšega brata. Pri izbiri žrtve in pri poznejših dejanjih je morda igral določeno vlogo tudi Kajnov ponos.

Svetopisemska zgodba nam pove, da se je »Gospod [...] ozrl na Abela in njegovo daritev, na Kajna in njegovo daritev pa se ni ozrl« (1 Mz 4,4.5). Svetopisemsko besedilo ne pojasni, zakaj je bila Abelova žrtev sprejeta, Kajnova pa ne. Vendar pa številni namigi v besedilu kažejo na naslednje:

1. Bogu je najpomembnejša oseba, ki daruje žrtev, kot kaže naslednji dobesedni prevod: »Bog se je z zanimanjem pogledal na Abela, torej [waw] na njegovo daritev; ni pa z zanimanjem pogledal na Kajna, torej [waw] na njegovo daritev.« Ta prevod nakazuje, da je razlog za Božjo zavrnitev ali sprejetje daritve predvsem v duhovnem stanju osebe in ne v daritvi kot taki (Mih 6,7.8; Iz 1,11).

2. Medtem ko Kajn daruje »Bogu«, Abel samo daruje. Besedna zveza »Bogu« v povezavi z Abelom ni prisotna. Medtem ko Kajn o svoji daritvi razmišlja kot o svojem daru Bogu, se Abelova pozornost v bistvu nanaša na pomen same žrtve, namreč na Božji dar njemu.

Medtem ko Kajn svojo vero razume kot gibanje navzgor *k* Bogu, jo Abel razume kot gibanje navzdol *od* Boga.

3. Medtem ko je Abel v skladu z Mojzesovo zakonodajo (2 Mz 23,19) izbral *bekorot*, »prvine«, najdragocenejše pridelke sezone, je Kajn vzel nekaj z zemlje. Kajnova daritev je bila izraz človekovega prizadevanja za Boga, medtem ko je bila Abelova daritev izraz potrebe človeštva po Božji odrešitvi.

4. Abelova daritev je bila povezana z obljubo mesijanskega Jagnjeta iz 1 Mz 3,15, ki bo žrtvovano za rešitev sveta, medtem ko je bila Kajnova daritev prazen in nepomemben obred. Upoštevajte, da se enako nasprotje pojavi med človeško in Božjo obleko (1 Mz 3,7). Medtem ko sta Adam in Eva za pokrivanje uporabila rastlino, ki jima je bila na voljo, je Bog uporabil oblačilo, ki je zahtevalo živalsko žrtev (1 Mz 3,21).

5. Na koncu Kajnovo pomanjkanje prave verske povezave doseže vrhunec v umoru. Ker se Kajn odklopi od Boga Očeta, izgubi tudi povezavo s svojim bratom.

Bratomor ponazarja, kako deluje greh. Greh do brata izhaja iz greha do Boga. Bog nakaže na razmerje med verskim in etičnim, ko opozori Kajna: »Ali ga ne boš vzdignil, če delaš dobro?« (1 Mz 4,7) Besedna zveza »delaš dobro« se najprej nanaša na pravo žrtev, ki naj bi jo Kajn daroval; vendar se nanaša tudi na Kajnov osebni boj proti zlu in zlasti na njegov odnos z bratom. Hebrejski glagol *teytib*, »delati dobro«, ima močan etični pomen. Isti glagol je uporabil Jeremija, da bi opisal zeleni odnos »drug z drugim« (Jer 7,5).

Zanimivo je, da Jeremija v svojem nagovoru Izraelu isto vprašanje verskega življenja povezuje z etiko. Po dolgem seznamu etičnih zločinov (kraja, laž, prešuštvo itd.) prerok sooči svoje ljudstvo, in pravi: »potem pa prihajate in stopate predme v tej hiši, na katero je priklicano moje ime« (Jer 7,10). Ta poziv je odmev tudi mnogih drugih prerokov, ki so poudarjali, da Bog zavrača te žrtve. Zlasti Miha zgovorno vztraja pri ničvrednosti takšne religije: »Mar se bo Gospod veselil tisočev ovnov? ... Oznanil ti je, o človek, kaj je dobro,...da ravnaš pravično, da ljubiš dobrohotnost in ponižno hodiš s svojim Bogom.« (Mih 6,7.8)

Preroški pomen žrtev

Eno najmočnejših svetopisemskih besedil o preroškem pomenu žrtev je Izaijeva pesem o trpečem služabniku. Trpeči služabnik je opredeljen kot žrtev in tako napoveduje žrtveno službo Jezusa Kristusa. Pravzaprav je osrednja misel besedila trpljenje in umiranje služabnika v spravne namene. Ta ideja se pojavlja v osmih od dvanajstih vrstic (Iz 53,4-8.10-12).

Okrepljena je tudi v osrednjem delu Iz 53,4-6 ter opisana z izrazi in motivi, ki so neposredno izposojeni iz levitskega sveta. Služabnik je primerjan z jagnjetom, ki gre v zakol (Iz 53,7; primerjaj s 3 Mz 4,32; 3 Mz 5,6; 3 Mz 14,13.21 itd.). Pasivna oblika, ki je ena najbolj značilnih lastnosti levitskega sloga, je v Iz 53 najbolj izrazita. V besedilu je uporabljena 16-krat; 12 omemb je v *niphalu*, tehnični obliki duhovniške »izjavne sodbe«, ki se običajno uporablja v povezavi z žrtvovanjem. Ta versko-kultski namen potrjuje tudi sedem omemb »greha«, ki zajemajo vse tri tehnične izraze (*pешa'*, *'awon*, *khet'*): »Bil je ranjen zaradi naših prestopkov [*pешa'*], strt zaradi naših krivd [*'awon*]; Gospod je naložil nanj krivdo [*'awon*] nas vseh. [...] Njihove krivde bo naložil nase [*'awon*]. Nosil pa je grehe številnih.« (Iz 53,5.6.11.12)

Še posebej ena vrstica razkriva levitski postopek sprave: »s svojim spoznanjem bo moj pravični služabnik opravičil številne, njihove krivde bo naložil nase.« (Iz 53,11). Beseda »spoznanje« (*beda'to*) kaže na 3. vrstico, kjer je isti koren besede »vedeti« (*yadu'a*) uporabljen za opis Služabnika kot človeka, ki »pozna« žalost. Vrstica pojasnjuje, da bo Služabnik

„opravičil“ prav s tem znanjem ali izkušnjo trpljenja. Naslednji stavek pojasnjuje delovanje, ki ga implicira glagol »opravičiti«: »njihove krivde bo naložil nase« (Iz 53,11). S tem, ko bo Služabnik nosil njihove krivde, bo lahko številne naredil pravične. V naslednji vrstici je spet uporabljena beseda »številni« in potrjuje to razlago, po kateri so »številni« predmet glagola »opravičiti«: torej bo Služabnik »nosil ... grehe številnih« (Iz 53,12).

Ta jezik in njegove povezave zamisli so v svetopisemskem kontekstu precej znani in nakazujejo, da je Služabnik podoben žrtveni daritvi, ki je v levitskem sistemu nosila greh in s tem omogočala Božje opravičilo in odpuščanje: »Če pa kdo pripelje jagnje kot dar za daritev za greh [...] Položi naj daritvi za greh roko na glavo [...] Tako naj duhovnik zanj opravi spravo za greh, ki ga je storil, in mu bo odpuščeno.« (3 Mz 4,32-35) Močan kulturni poudarek v tem besedilu podpira zamisel, da trpeči Služabnik igra vlogo nadomestne žrtve, ki zamenja grešnika, da bi mu zagotovil odpuščanje.

Uporaba

Božja žrtev za vašo odrešitev. Preberite Flp 2,7. Razmislite o izrazu »izpraznil sam sebe«. Kako je Božja pripravljenost, da postane »nič«, povezana z vašimi odnosi z bližnjimi ali sorodniki? Koliko si pripravljen postati nič, se »izprazniti« za napredovanje svojega sodelavca ali rast svojega otroka?

7. TEMELJI PREROKOVANJA

Ključno besedilo: Iz 6,8; Raz 4,9-11

Splošni pregled

Bog je temelj vsega dobrega, ker je Stvarnik vseh dobrih stvari, živih in neživih. To pomembno resnico slišimo v prvih besedah Svetega pisma: »Na začetku je Bog ustvaril nebo in zemljo.« (1 Mz 1,1) V hebrejskem stavku glagol »ustvariti« stoji pred svojim predmetom »Bog«, kar je način potrditve, da Bog je Bog, ker je Stvarnik. V lekciji tega tedna bomo razmišljali o pomenu te temeljne resnice, ki je podlaga za tri svetopisemska razodetja o Bogu.

Najprej se bomo osredotočili na Božji prestol v nebesih. Ker je Bog vzrok vsega in je vse odvisno od njega, je Bog kralj, ki vlada vsemu. Bog je tako predstavljen kot Kralj kraljev, ki sedi na svojem prestolu v nebesih (Iz 6,1.6-8; Raz 4,9-11). Naša pozornost se bo torej preselila na Božji prestol na zemlji. Ker Bog vlada vesolju, je njegov prestol pristojen tudi za zemljo. V drugem razdelku bomo spoznali Božje kraljevanje na zemlji, v rajskem vrtu in pozneje v Izraelu v povezavi s skrinjo zaveze ter Sionom, ki sta opisana kot kraja Božjega prestola.

V poglavju Uporaba bomo sprejeli upanje v prihodnji Božji prestol v »novem Jeruzalemu« na novi zemlji. Na koncu bomo razmislili o naslednjem: Kaj za nas v našem sedanjem obstoju pomeni, da imamo danes Božji prestol v svojem srcu?

Razlaga

Božji prestol v nebesih. Božji prestol v nebesih je obstajal že pred stvarjenjem zemlje. Po Jeremijevih besedah ta kraj obstaja od samega začetka stvarjenja vesolja (Jer 17,12). Prav v tem posebnem nebeškem kontekstu se je zgodil prvi Luciferjev upor in s tem izvor zla. To pričevanje je pomembno, ker kaže, da je problem zla kozmični in zadeva tudi druge svetove in ne le zemlje. Edina rešitev problema zla je torej kozmična rešitev, zato mora vključevati odstranitev Luciferja (Raz 20,7-10). Izaija opisuje Božji prestol kot kraj, kjer nebeška bitja služijo Kralju vesolja, ga slavijo in častijo: »... sem videl Gospoda, ki je sedel visoko na vzvišenem prestolu ...« (Iz 6,1) Prestol v nebesih je poln številnih idej o božanski resničnosti in spoznanji, ki zadevajo tudi nas.

Prva ideja, ki jo izraža podoba prestola, simbolično predstavlja kraljevsko pravico. Kot kralj vsega stvarstva Bog vlada vsemu vesolju in ga tudi vodi. Za nas ta ideja pomeni poslušnost njegovim zakonom ter zaupanje v njegovo moč in vodstvo. Ker je kraljevska funkcija pogosto povezana s funkcijo sodnika (Ps 122,5), bi morala vsa bitja, tudi ljudje, videti Boga kot svojega sodnika, kar pomeni, da je Bog tisti, ki vidi in lahko oceni vsa naša dejanja, dobra in slaba (Prd 12,14). A ne samo to, vidimo, da je Bog tisti, ki nas bo rešil zla. V Svetem pismu je sodnik tudi »rešitelj« (Sod 3,9.15; Sod 6,36; Sod 12,3). S tem, ko je Božji prestol umeščen v nebesa, Sveto pismo kaže, da sodba in odrešenje nista v naših rokah. Samo Bog sodi in samo On nas bo rešil.

Ko Sveto pismo poudarja, da je Božji prestol v nebesih, želi s tem posredovati več sporočil. Ta lokacija pomeni, da se Bog razlikuje od svojega stvarstva; Bog ni drevo ali v drevesu. Bog ni derivat človeških bitij. Bog je Stvarnik, neskončno daleč od zemlje, zato je nedosegljiv in ga ne moremo dojeti: »Bog je namreč v nebesih, ti pa si na zemlji, zato naj bo tvojih besed malo.« (Prd 5,1)

Vsaka teologija, vsak človeški opis Boga je neustrezen, ker je Bog zunaj našega razumevanja (Job 11,7-12; Job 36,26; Iz 55,8.9). Ko molimo k Bogu, morajo naše besede in celo naša tišina izražati spoštovanje. Globoko skrivnostnost Boga zbuja zapletenost prestola, ki je videti kot nadnaravni voz, ki ga obdajajo mogočni kerubini, druga živa bitja s krili in močne roke pod njim (Ezk 1,8). Veličastna in vzvišena lepota Božjega prestola vzbuja vtis nedosegljive transcendence. Ezekiel opisuje prestol, narejen iz dragih kamnov, zlasti iz »lapis lazuli«, materiala, ki so ga na starem Bližnjem vzhodu povezovali z božanskostjo (Ezk 1,26). Daniel vidi prestol iz plamenov (Dan 7,9), v Razodetju pa ga obdaja smaragdna mavrica in sedem bakel ali ognjenih svetilk pred kristalnim morjem (Raz 4,3-6). Za ta prikaz veličastne in popolne lepote je primeren samo en človeški odziv: občudovanje, pomešano s ponižnostjo in zavestjo o naši bedi in grešnem stanju brez Boga.

Po drugi strani pa sta ta skrivnost in popolna lepota poziv, naj v naših bogoslužjih pričujemo o njunem obstoju. O njunem obstoju pričamo, ko se spoštljivo sprašujemo o Božjem razodetju v njegovih besedah in v njegovem stvarstvu. Božja lepota in skrivnostnost sta tudi poziv človeštvu, naj se spokori in mu dovoli, da obnovi naš grešni značaj. Poleg tega sta lepota in skrivnostnost Božjega prestola poziv, naj tukaj in zdaj pričujemo o pravičnosti in resničnosti absolutnih načel Božje resnice.

Božji prestol na zemlji. Bog se ni omejil na nebesa, kjer bi bil daleč in brezbrizen do ljudi in njihove usode. Različne upodobitve nebeškega prestola so bile prisotne tudi na zemlji.

Rajski vrt. Prvi zemeljski pojav »nebeškega« Božjega prestola na zemlji najdemo v rajskem vrtu, ki je opisan z izrazi, ki spominjajo na nebeški Božji tempelj. Kerub, ki stoji pred vrtom z ognjenim mečem (1 Mz 3,24), nas spominja na kerube, ki stojijo okoli nebeškega Božjega prestola in služijo kot ognjeni plameni (Ps 104,4; prim. Dan 7,9; Raz 4,3-6). Reke, ki tečejo v rajskem vrtu (1 Mz 2,10-14), kažejo na vodo življenja, ki je čista kot kristal in izvira iz Božjega prestola (Raz 22,2). Tudi dragi kamni se pojavljajo na obeh krajih, v nebesih in na zemlji (1 Mz 2,12; prim. Ezk 1,26).

Skrinja zaveze. Druga pomembna lokacija Božjega prestola je bila skrinja zaveze, ki si z Božjim nebeškim prestolom prav tako deli precej značilnosti (na primer prisotnost kerubov) in velja za Božji prestol ali podnožje njegovih nog. Dokaz za to je v 1 Krn 28,2, kjer je besedna zveza »skrinja Gospodove zaveze« povezana s »podnožjem našega Boga« (1 Let 28,2). To je tako kot drugi prestoli kraj, kjer se bo odvijala sodba. »Podnožje« je omenjeno tudi pozneje v 2 Krn 9,18, kjer je postavljeno pod Salomonov prestol v skladu s starodavno bližnjevzhodno navado, po kateri so bila podnožja postavljena ob noge boga v templju (glej Ps 99,5; Ps 132,7; Žal 2,1), kar pomeni, da je Bog stal nad njim, nad podnožjem.

Gora Sion. Ko se je Izrael naselil v svoji državi, so skrinjo zaveze postavili v jeruzalemski tempelj na gori Sion. Ime Sion so nato uporabljali kot sinonim za kraj Božjega prestola, sedež sodbe (Ps 9,4; Iz 16,5). Vse prejšnje predstave Božjega prestola so torej prenesene na Sion, kjer prebiva Bog in sodi narodom (Ps 9,11-15). Ta način razmišljanja se nadaljuje v Novi zavezi, kjer Kristus in njegovi apostoli sedijo na prestolu in sodijo svetu (Mt 19,28). Sion bo označeval novi Jeruzalem v nebesih, kjer se bo končno izpolnilo svetopisemsko upanje o miru, ljubezni in večnem življenju (Raz 21,1-4).

Mi smo Božji tempelj. In na koncu Bog prebiva med svojim ljudstvom. Hebrejski glagol *shakan*, »prebivati«, se uporablja za opis Božjega prebivanja med njegovim ljudstvom v svetišču (2 Mz 25,8.9). Ta zamisel o Božjem prebivališču je bila tako mogočna, da je iz nje nastala beseda *mishkan*, »shodni šotor«, torej kraj, v katerem prebiva Bog. Glagol se nanaša tudi na oblak, ki je bival oz. »počival« (*shakan*) na šotoru (2 Mz 40,35). V Novi zavezi je ta pojem razširjen na kristjane, vključno s telesom: »Mar ne veste, da je vaše telo tempelj Svetega

Duha, ki je v vas in ki ga imate od Boga?» (1 Kor 6,19) »Zato,« sklene Pavel, »poveličujte Boga v svojem telesu.« (1 Kor 6,20)

Uporaba

Pedagogika prestola. V današnjem času se pojma kraljevanje in prestol ne zdita posebej pomembna. Izgubili smo občutek transcendence, spoštovanja in svetosti. O teh pojmih se pogovarjajte z mladimi in starejšimi ljudmi. Razmislite o naslednjih strategijah kot možnih načinih posredovanja teh pojmov:

1. Organizirajte izlet v naravo med blišč in razkošje Božje mojstrovine, da bi vzbudili občutek transcendence in strahospoštovanja pred Božjim prestolom.

2. Obiščite astronomski muzej kot način spoštovanja našega neskončnega vesolja.

3. Povabite znanstvenika, da razloži zapletenost in skrivnosti človeškega telesa.

Prestol v bogoslužju. V luči preučevanja Božjega prestola ponovno preučite svoje bogoslužje, način obnašanja v cerkvi, kako molite, pojete in pridigate. Ali bi se bilo primerno hvaliti z uspehom vaše cerkve pri poslanstvu ali s številom svetopisemskih preučevanj? Zakaj ali zakaj ne?

Prestol v etiki. Prepoznajte in cenite Božjo kraljevsko navzočnost v svojem sosedu, sorodniku, bratu ali sestri, starših in zakoncu. Kako resničnost Božjega prestola in transcendence vpliva na naravo vašega odnosa z njimi?

Prestol v vašem osebnem življenju. Zastavite si naslednje vprašanje: »Kaj v mojem vsakodnevem življenju pomeni misel, da sem Božji prestol?« To pomeni, kako ideja, da ste Božji prestol, vpliva na to, kako ravnate s svojim telesom, organizirate svoj čas, urejate svoje gospodinjstvo in se obnašate na delovnem mestu?

8. V PSALMIH, 1. del

Ključno besedilo: Raz 14,1; Ps 15; Ps 24; Ps 51; Ps 122

Splošni pregled

Na sredi Svetega pisma so Psalmi, ki pričajo o molitvah in čaščenju starodavnega Izraela. Ne molijo samo poklicni duhovniki. Prebivalci dežel, pesniki in kralji pojejo hvalnice Stvarniku in Odrešeniku. Prav tako pa tudi jočejo in kličejo Gospoda, hrepeneč po njegovi sodbi in odrešitvi. Med temi psalmi, ki odražajo trpljenje starodavnega izraelskega ljudstva, lahko najdemo tudi preroške prebliske o času konca, ko bo vzvišeni Sodnik končno prišel kot odgovor na hrepenenje narodov. Eshatološko usmeritev teh psalmov so opazili številni biblicisti.

V naslednjih dveh lekcijah bomo v teh svetih pesmih in spevih iskali sporočila, ki govorijo nam, ki živimo v času konca. Razmišljali bomo o našem trpljenju, razočaranjih in bolečih izkušnjah kot odzivu na Božji molk. V trenutkih težav in vojn bomo hrepenele po miru. Jokali bomo z ljudmi iz psalmov. Vendar se bomo tudi tolažili in krepili v upanju, ko bomo spoznavali resničnost in gotovost Božje obljube. Naš zadnji odgovor bo torej čaščenje Gospoda. Takrat bomo bolje razumeli globino in pomen hrepenenja Izraela. Še pomembneje pa je, da bomo odkrili, kako pomembne so pesmi piscev psalmov za nas, ki živimo v času konca.

Razlaga

Za to potovanje v »dušo« preroškega sporočila smo izbrali štiri psalme: Psalm 122, zaradi njegovega intenzivnega in ganljivega poziva »Prositate za mir v Jeruzalemu« (Ps 122,6); Psalma 15 in 24, ker se oba sprašujeta o Gospodovi odsotnosti in postavljata ista begajoča vprašanja, in sicer »Kdo sme prebivati na tvoji sveti gori?« (Ps 24,15; Ps 15,1) in »Kdo se bo povzpел na Gospodovo goro?« (Ps 24,3); in Ps 51 zaradi tresočne prošnje pred Gospodovo navzočnostjo v njegovem templju (Ps 51,10): »Čisto srce mi ustvari, o Bog ...«.

Psalm 122: Mir v Jeruzalemu. Čeprav Psalm 122 pripisujejo Davidu (Ps 122,1), številni svetopisemski raziskovalci dvomijo o tej povezavi zaradi sklicevanja na »Gospodovo hišo« (Ps 122,9). Trdijo, da David ni mogel omeniti »Gospodove hiše«, to je jeruzalemskega templja preprosto zato, ker tempelj v njegovem času še ni bil zgrajen. Vendar se shodni šotor v Davidovem času pogosto imenuje »Gospodova hiša« (1 Sam 1,7.24; Sod 19,18). V tem argumentu se ne upošteva dejstvo, da je gora Morija, na kateri bo stal jeruzalemski tempelj, že zelo zgodaj v svetopisemski zgodovini označena tudi kot »gora Gospodova« (1 Mz 22,14). Pojma »Gospodova hiša« in »Jeruzalem« je torej treba razumeti v duhovnem smislu, ki presega dejanski Davidov čas. Ko David moli o miru v Jeruzalemu, smo navdihnjeni, da tipološko sanjamo o duhovnem Jeruzalemu, iz katerega se bosta mir in sodba širila proti skrajnim mejam sveta kot blagoslov za narode (1 Mz 22,17.18; prim. 1 Mz 12,3).

To, da David, bojevnik, razmišlja o miru v Jeruzalemu, spodbudi misel, da bo svet v vojni proti Jeruzalemu. Prerok ima v mislih dogodek »Harmagedon«, kot je napovedan v Raz 16,16 in Dan 11,45. Ime Harmagedon, ki pomeni »gora srečevanj«, se nanaša na Gospodovo goro, kjer se Božje ljudstvo zbira k bogoslužju. To »zbiranje« se nanaša tudi na zbiranje ljudstev, ki bodo prišla napasti Božje ljudstvo. Besedna zveza »gora Gospodova« tipološko

predstavlja duhovni Sion ali Jeruzalem. David preroško vidi, da je mir na svetu odvisen od miru v Jeruzalemu. Zato nas poziva, naj molimo za mir v Jeruzalemu, od katerega so odvisni mir, blagoslov in odrešenje sveta.

Psalma 15 in 24: Gospodov hrib. V Ps 15 in Ps 24 David zastavlja vprašanje, ki zadeva isti dogodek, to je zasedbo »svete gore«, ki se nanaša na novi Jeruzalem v nebesih. Vendar je odgovor na to vprašanje v vsakem psalmu drugačen. V Ps 15 sta v ospredju človeška raven in skrb za Božje ljudstvo. Opis pravičnih je tu v nasprotju z opisom hudobnih iz Ps 14, ki preganjajo Božje ljudstvo (Ps 14,4), ki je opredeljeno kot »rod pravičnih«. Božje ljudstvo išče »zatočišče« v Gospodu (Ps 14,5.6) in hrepeni po njegovem odrešenju, ki bo prišlo »s Siona« (Ps 14,7).

Psalm 15 se nadaljuje v istem duhu, zato se pojavi vprašanje: »Kdo sme prebivati na tvoji sveti gori?« (Ps 15,1) Da bi odgovoril na to vprašanje, psalmist omeni Božje ljudstvo, ki v nasprotju z brezbožniki iz prejšnjega psalma živi po načelih vedenja, ki so vsa enaka desetim zapovedim: nekaj je pozitivnih (Ps 15,2), nekaj pa negativnih (Ps 15,3-5). Prvo načelo vključuje vsa druga: »Kdor hodi v popolnosti« (Ps 15,2). Hebrejska beseda *tamim*, »pošteno«, pomeni popolnost, ima pomen naivnosti in nakazuje na resnicoljubnost, v kateri ni laži ali dvoličnosti. Religija Božjega ljudstva temelji na strahu Gospodovem, v sredini psalma (prim. Ps 15,4). Opazite tudi, da so ta načela v bistvu načela etičnega reda in se nanašajo na naše ravnanje z drugimi. Nanašajo se na negativno vedenje: laganje (Ps 15,2), obrekovanje (Ps 15,3) in zavajanje (Ps 15,5).

Ps 24 dopolnjuje Ps 15. Medtem ko ima Ps 15 eksistencialno perspektivo, ima Ps 24 kozmično perspektivo, ki je izražena v treh delih. Psalm se začne s potrditvijo Boga stvarstva, ki vlada vesolju (Ps 24,1.2). Psalm nato preide h klicu, ki vabi k čaščenju z vprašanjem: »Kdo se bo povzpел na Gospodovo goro?« (Ps 24,3) V psalmih je čaščenje na splošno človeški odziv na Božje stvarstvo (Ps 95,6; Ps 100,1-3). Drugi del (Ps 24,3-6) odgovori na vprašanje iz Ps 24,3 in poudarja, da se na Gospodovo goro, tj. k čaščenju, lahko povzpnejo samo ti, ki imajo »čiste roke in čisto srce« in niso zagrešili malikovanja (Ps 24,4). Psalm tu ne govori o idealu absolutne popolnosti. Kasneje so ti čistilci opisani kot »rod tistih, ki iščejo« Gospoda (Ps 24,6).

Tretji del (Ps 24,7-10) govori o prihodu Kralja slave. Bog je tu predstavljen kot zmagoviti bojevnik, »mogočen v boju« (Ps 24,8), ki je premagal sile zla in kaosa ter tako obnovil red stvarstva. Z drugimi besedami, verski ideal Božjega ljudstva, ki čaka na odrešenje s Siona, je tako vertikalni kot horizontalni. Ta ideal je sestavljen iz osebne vere v nevidnega Boga in upanja v prihajajoče kraljestvo; zato je hkrati razločevalen (podaja modrost) in apokaliptičen.

Psalma 51: Čisto srce. Glede na podnaslov Ps 51 (Ps 51,1) je to molitev David napisal, ko ga je prerok Natan soočil z njegovim grehom. A to molitev lahko razumemo in razlagamo tudi kot značilno prošnjo vsakogar, ki se zaveda svoje krivde in se želi srečati z bližajočim se Bogom.

Molitev se začne z Davidovo prošnjo Bogu po odpuščanju, s prošnjo za njegovo usmiljenje zaradi njegovih »prestopkov« (Ps 51,1). Potem se razdeli na dva dela. Prvi del psalma (Ps 51,1-9) je prošnja Bogu, naj izbriše njegove »prestopke«, ki ga ločujejo od Boga. Bog je tu opisan kot usmiljen (Ps 51,1), kot Bog »resnice« (Ps 51,6) in kot tisti, ki skriva svoje obličje (Ps 51,9). Greh je tako velik in globok, da so zanj uporabljene vse besede za greh: *khet'*, »greh«, *peshah*, »prestopok«, in *awon*, »krivica«. Da bi pesnik prikazal obseg svojega greha, uporabi hiperbolično podobo: njegov greh izvira iz časa njegovega spočetja v materinem telesu (Ps 51,5). Zato je edini način, da se približa Bogu in obnovi odnos z njim, ta, da njegov greh izgine, kot da se ni nič zgodilo. V tem prvem delu molitve so ključne besede, ki izražajo to

zamisel o izbrisu: »izbriši« (Ps 51,1.9), »operi« (Ps 51,2.7), »očistiti« (Ps 51,2) in »očisti« (Ps 51,7).

Drugi del psalma (Ps 51,10-19) se osredotoča na idejo obnove. Ključne besede so »ustvari«, »obnovi« in »vrni« in »podpiraj«. Bog je opisan kot Stvarnik (Ps 51,10.12.15) in Odrešenik (Ps 51,14). Psalm se zaključi z vizijo »jeruzalemskega obzidja« in žrtve, ki jo sprejme Bog (Ps 51,18.19).

Uporaba

1. V luči lekcije tega tedna razmislite o naslednjih vprašanjih: Kaj psalmistov poziv, naj »molimo za mir v Jeruzalemu«, pomeni za nas danes? Kaj moramo storiti, da bi ga dosegli?

2. Razmišljajte o Jezusovem priporočilu, naj molimo k našemu Očetu zgoraj: »Pridi tvoje kraljestvo. Zgodi se tvoja volja kakor je v nebesih, tako na zemlji.« (Mt 6,10) Zavedajte se, da pri tej molitvi ne gre zgolj za duhovno rešitev našega težavnega sveta. Ta molitev govori, da Jezus prihaja, da bi *spremenil* svet. Razpravljajte o tem.

3. Zakaj naj bi naše upanje v Gospodov prihod, zaskrbljenost zaradi znamenj časa, senzacionalnih dogodkov, ki se odvijajo v svetu, in naša želja po pripravi na Božje kraljestvo dopolnjevali naše osebno delo na področju rasti in razvoja značaja kristjanov? Zakaj naj bi se tudi čustva in misli našega srca ujemale z našimi predstavami o kraljestvu? Razpravljajte o tem, zakaj naj bi nas naše versko prizadevanje za posvečenje in naš ideal svetosti naredila občutljivejše do bližnjih in bolj etične v ravnanju z njimi.

4. **Dejavnost:** Ker živimo v času vojn po vsem svetu, se moramo naučiti moliti za »mir v Jeruzalemu«. Ta pojem pomeni, da nas mora skrbeti za mir na svetu. Organizirajte teden molitve, v katerem boste molili za mir na zemlji. Naučite se razviti sočutje do ljudi, ki trpijo v vojnih razmerah.

9. V PSALMIH, 2. del

Ključno besedilo: Ps 67,3.4; Ps 46; Ps 47; Ps 67; Ps 75

Splošni pregled

Prejšnji teden smo se v izbranih psalmih osredotočili na Božje ljudstvo v času konca, ko se pripravlja na Gospodov prihod. Lekcija je govorila o izzivih in bojih Božjega ljudstva. Izzivi so se nanašali na njihovo osebno življenje. Psalmi so se nanašali na potrebo po globokem in radikalnem spokorjenju – popolni spremembi srca. Izbrani psalmi so Božje ljudstvo kot skupnost vere opozarjali tudi na zunanjega sovražnika, ki je v trenutkih ostrega preganjanja ljudstvu prinašal neznosne težave. Ta teden bodo štirje izbrani psalmi našo pozornost usmerili na Boga samega. Prvi psalm nam bo Boga predstavil kot »zatočišče«, ki nas tolaži in opogumlja, ter nam ga približal kot tistega, ki prinaša »pomoč« v »stiski« (Ps 46,1).

Drugi psalm bo razburkal naše srce in nas razveselil, ker je Bog »naš kralj ... kralj vse zemlje« (Ps 47,6.7). Tretji psalm bo ponovno okreplil ta čustva, ki se bodo spremenila v zahvalo, ker se je Bog končno odzval na naš klic. Bog ni več samo Bog, ki mu ponavljamo svoje prošnje in ga prosimo za osvoboditev. Bog ni več samo Bog, ki smo se mu pritoževali in predenj izlivali svoje razočaranje, ker je bila »na kraju pravice krivica« (Prd 3,16). Na koncu je Bog sodnik, ki bo svetu prinesel pravico in končno vzpostavil pravi red (Ps 75,7.10). Četrti in zadnji psalm je izpolnitev duhovniškega blagoslova. Bog, poln usmiljenih blagoslovov, je med svojim ljudstvom (Ps 67,7).

Razlaga

Psalm 46: Bog je naše zavetje. Ta psalm se pripisuje »Korahovim sinovom«, ki so bili leviti (1 Let 6,16.22), odgovorni za glasbo v templju. Ta podatek lahko pojasni omembo templja kot »najsvetejše med bivališči Najvišjega« (Ps 46,5). Psalm pravi, da so nevarnosti, ki so v njem omenjene, dvojne narave. Niso le naravnega značaja, kot pri nekakšnem kozmičnem potresu, ki vključuje zemeljske in vodne elemente. Tudi gore se tresejo (Ps 46,3) in se pomaknejo sredi morja (Ps 46,2). Kataklizmične nevarnosti so tudi posledica silovitega napada človeških sovražnikov, kot je razvidno iz besedne zveze »narodi so se razbesneli«. Njihov bes katalizira vzporedno gibanje, ki doseže vrhunec v propadu vseh zemeljskih kraljestev (Ps 46,6).

Božje ljudstvo, neposredne žrtve te dvojne katastrofe, so prepoznani kot govornici psalma, ki vsebuje njihov odziv na apokaliptično katastrofo: »... zato se ne bojimo« (Ps 46,3). Na dvojni napad narave in narodov se Božje ljudstvo odzove z dvojno obrambo narave in Boga. Po eni strani reka iz Božjega mesta prinaša veselje (Ps 46,5). Ta tekoča voda spominja na zdravilne vode, ki tečejo iz novega Jeruzalema, in na reke, ki so tekle iz rajskega vrta (1 Mz 2,10). Ista podoba se ponovno pojavi v Razodetju za opis novega Jeruzalema (Raz 22,1). Po drugi strani pa je vključen tudi sam Bog: Bog, ki stoji sredi svetega mesta (Ps 46,6), je imenovan »naše zavetje«, kar je opredeljeno kot »zatočišče in moč« v stiski (Ps 46,2). Opozorimo na vesoljno harmonijo med Bogom stvarstva in naravo: Bog obvladuje elemente, tako kot je to storil Jezus na morju (Mt 8,27). Kozmično soočenje se nanaša na zadnje dogodke velikega boja, s katerimi bo soočeno Božje ljudstvo, ki ga predstavlja sveta gora (nebeški Sion). Psalm odzvanja z vizijo apokaliptičnega prerokovanja o zadnji bitki človeške zgodovine, kot

je opisana v Dan 11,45 in Raz 16,16. Psalm se konča z zagotovitvijo o Božji navzočnosti, Bog je »z nami« (Ps 46,12).

Psalm 47: Bog je naš Kralj. 47. psalm nadaljuje upanje, ki je bilo izraženo v prejšnjem psalmu. Isti levitski avtor izmed Korahovih sinov poje o zmagi sionskega Boga. Bog templja sedi na svojem prestolu, ki je Sion. Zdaj, ko je bilo doseženo zmagoslavje, popolna zmaga nad sovražnikom, je Bog razglašen za kralja. Ta psalm spada v vrsto psalmov, ki se imenujejo »kraljevi psalmi« ali »psalmi ustoličenja«, za katere je značilna splošna hvalnica Bogu kot Kralju (glej Ps 93, 96–99).

Omeniti velja, da je bil Psalm 47 pozneje uporabljen v judovski liturgiji za *Rosh Hashanah* (novo leto), prvi dan prvega meseca judovskega koledarja, imenovanega *Tishri*. Pihanje v trobento, ki je omenjeno v Ps 47,5, je podlaga za pihanje v *shofar* na ta dan, da bi proslavili upanje, da bo nekega dne Bog zavladal nad vsemi narodi. Prav tako so narodi, ki zdaj slavijo Boga, isti narodi, ki so bili poraženi v vojni (Ps 47,3). Knjiga Razodetja omenja isti pojav, ko govori o »ozdravljenju narodov« v kontekstu novega Jeruzalema (Raz 22,2). V starem Izraelu je beseda »narodi« (*goyim*) označevala sovražnike Izraela. Zdaj in v tem novem okolju narodi niso več opredeljeni proti Božjemu ljudstvu. Zdaj so postali del Božjega ljudstva.

Izhod iz Egipta je uporabljen kot predloga, ki duhovno nakazuje osvojitev novega Kanaana. Vzporedna izraza »dediščina« in »ponos Jakoba« (Ps 47,5) se nanašata na osvojitev obljubljenе dežele, ki je vključevala okoliške narode, ki so bili poraženi (prim. 5 Mz 32,8). Psalm se konča z eshatološko vizijo Izraela in vseh narodov sveta, ki priznavajo Božjo suverenost.

Psalm 75: Bog je naš Sodnik. Psalm 75 je nepozaben zaradi treh impresivnih podob, ki označujejo tri dejanja Božje sodbe. Najprej je tu podoba majanja zemlje, ki je padla s svojih temeljev (Ps 75,3). Zdi se, kot da psalm opisuje naš današnji svet, poln kaosa in nereda, svet, ki je izgubil vso stabilnost in moralne referenčne točke ali stebre. Bog kot Sodnik opominja svoje ljudstvo, da bo obnovil stabilnost »stebrov« (Ps 75,3).

Druga podoba je podoba čaše, polne zelo močnega vina, ki jo Bog izlije na hudobneže. Brezbožni to vino do zadnje kaplje posrkajo (Ps 75,8). Podobno se v knjigi Razodetje pogosto omenja čaša Božje jeze (Raz 14,10; Raz 16,19; Raz 18,6).

Tretja podoba je podoba rogov (Ps 75,10). Rogovi so simbol moči in dostojanstva (4 Mz 23,22; Dan 7,8).

Na vsaki stopnji Božja sodba prinaša pravico popačeni skupnosti. Bog »spravi na tla« hvalisavega brezbožnika, ki »dvigne« svoj rog (Ps 75,5.10). Bog tudi povzdigne pravičnega, čigar rog je bil ponižan (Ps 75,10). Božanski sodnik torej obnovi red, ki so ga rušile sile zla.

Enako upanje je obljubljeno v knjigi Pridigar. Potem ko je obrnil red na zemlji, Salomon upa, da »Pravičnega in krivičnega bo sodil Bog, kajti čas za vsakršno veselje in nad vsakršnim dejanjem je tam« (Prd 3,17; prim. Prd 12,14). Kot odmev na to angel iz Raz 14 govori o isti dvojni sodbi. Po eni strani angel obljublja, da bodo tisti, ki častijo zver, ki predstavlja prevarantsko cerkev, »tudi sam[i] pil[i] od vina Božjega srda« (Raz 14,10). Po drugi strani pa so tisti, ki častijo Gospoda stvarstva, opisani kot »sveti, ki se držijo Božjih zapovedi in vere v Jezusa. ... odpočijejo naj se od svojih naporov« (Raz 14,12.13).

Psalm 67: Bog je naš blagoslov. Ps 67, ki zaključuje našo serijo psalmov, je molitev, kot je razvidno iz prislovnih glagolov, ki izražajo željo prosilca, »da na zemlji spoznajo tvojo pot« (Ps 67,3; prim. Ps 67,4.5.6.7). Ta molitev za blagoslov odraža Aronov blagoslov: »Bog naj nam izkaže milost in nas blagoslovi, naj razjasni svoje obličje med nami.« (Ps 67,2; prim. 4 Mz 6,23-26) Čeprav govorec ni izrecno opredeljen, podnaslov, ki se nanaša na glavnega glasbenika, in sklicevanje na duhovniški blagoslov nakazujeta, da gre za duhovnika, ki vodi

skupnost. Posebnost te molitve je njen univerzalni obseg. Psalm se začne s pozivom k blagoslovu samega sebe (»med nami«; Ps 67,1), nato pa se po izraženi želji, da bi bila Božja pot »znana na zemlji ... med vsemi narodi« (Ps 67,2), molitev razširi na vse spreobrnjene narode. Ta psalm ima v mislih eshatološko izpolnitev, ko bodo Božjega blagoslova deležni vsi narodi in ne le Izrael. Ta molitev se bo izpolnila šele v »novem Jeruzalemu«, kjer »ne bo ne sonca ne lune« (Raz 21,23).

Uporaba

Ni nam treba čakati na prihajajoče eshatološko preganjanje, da bi čutili potrebo po Božjem zatočišču. Vse vrste sedanjih težav kažejo, da imamo to potrebo, in so priložnost, da izkusimo Božje zatočišče. V trenutkih stiske se lahko počutimo ogrožene zaradi sodelavcev ali prijateljev, ki ne delijo naše vere in se nam lahko celo posmehujejo in kujejo zarote proti nam. Lahko pa nas pestijo bolezni, neuspeh pri izpitu v šoli, pomanjkanje denarja ali finančne varnosti in osamljenost. Vsaka od teh okoliščin je lahko priložnost, ki nam omogoča, da izkusimo Božje zatočišče. Samo Bog nam lahko zagotovi pomoč, ki jo potrebujemo, da najdemo izhod iz vsake stiske. Samo On nam lahko da moč, da prenesemo težave.

Pojem »kraljevski« se ne ujema z našim sodobnim življenjem. Vendar je to pomemben pojem, ki nam bo pomagal, da se v ponižujočih situacijah ne bomo počutili potrti in obupani: veliki Kralj vse zemlje skrbi za vas, zate osebno. Kot njegovi otroci bomo zelo kmalu podedovali njegovo obljubo.

Ko doživljamo težave in nepravičnost, lahko razmišljamo o naslednji povedi iz Pridigarja: »Hitri ne dobijo stave v teku ne junaki bitke niti modri kruha niti pametni bogastva in ne razumni naklonjenosti, kajti čas in naključje jih zadevata vse.« (Prd 9,11) Ta opazka vrojene nepravičnosti življenja nas mora spomniti tudi na mehanizem milosti. Ne zaslužimo si božanske dobrote in milosti, ki smo ju prejeli. Zato se moramo zanašati na Božjo milost. Božja luč je naša luč že tukaj in zdaj. Kako lahko zdaj v svojem življenju prejmemo in uživamo Božji dar milosti ter z zaupanjem in veseljem hodimo po poti v njegovi luči?

10. NAD KATERE JE PRIŠEL KONEC VEKOV

Ključno besedilo: 1 Kor 10,11.12; 1 Mz 1; Raz 21–22; Mt 24,27; Dan 1,18; Dan 12,13

Splošni pregled

Blaženo upanje človeštva, ki doseže vrhunec v dogodkih zadnjih dni, ni bilo razodeto samo v prerokovanjih, ki nam dajejo jasno vizijo konca. Bog je o koncu eksistencialno in implicitno govoril tudi v Svetem pismu in tako v svoji Besedi daje namige o različnih vidikih eshatološke zgodovine. To nas uči pomembno načelo: človeška zgodovina, ki se razodeva s svetih strani Svetega pisma, ni zgolj poučna informacija o tem, kaj se je dogajalo v daljni preteklosti, katere poznavanje zagotavlja, »da bi bil Božji človek popoln in pripravljen za vsako dobro delo« (2 Tim 3,17). Ker je bil Božji namen za človeštvo v bistvu večnost, lahko z gotovostjo pričakujemo, da je v svtopisemskih zgodbah vsebovano tudi sporočilo o prihodnji večnosti.

Navdihnjeni avtor knjige Pridigar je bil prežet s to intuicijo, ko je preroško dejal, da je Bog »dela vse lepo ob svojem času, tudi večnost jim je položil v srce, da človek dela, ki ga je Bog naredil, ne more doumeti od začetka do konca.« (Prd 3,11). Če ponovimo: ker je bil Božji namen za človeštvo v bistvu večnost, lahko pričakujemo, da svtopisemske zgodbe vsebujejo sporočilo o prihodnji večnosti.

V tej lekciji bomo v dejanskih dogodkih, o katerih pripovedujejo starozavezni spisi, razbrali sporočilo o koncu. Dogodki o stvarjenju, potopu, uničenju Sodome in Gomore in celo zgodba o Danielu na Nebukadnezarjevem dvoru pričajo o sporočilu konca.

Razlaga

Stvarjenje. Paradoksalno je poročilo o stvarjenju morda najbolj eshatološko sporočilo med vsemi dogodki, o katerih poroča Sveto pismo. Poročila o stvarjenju se drži to priznanje zato, ker je prvi dogodek. Ker ima zgodovina začetek, ni večna. Zgodovina ima tudi konec. Bog je na čelu obeh. Ker je bil začetek zgodovine Božje delo, je tudi konec pod njegovo oblastjo.

Poročilo o stvarjenju je kot del eshatološkega pomena posredno povezano z našim upanjem na večnost. Tako poročilo o stvarjenju kot naše upanje na večnost imata podlago v veri. Sveto pismo priča o tem pojmu, ki ga potrjuje že kanonična struktura samega Svetega pisma, začeniši z Božjim stvarjenjem neba in zemlje in s stvarjenjem novega neba in zemlje na koncu (1 Mz 1 in Raz 21–22; prim. Iz 65,17; Raz 21,1). To misel vidimo jasno izraženo tudi v edini svtopisemski opredelitvi vere, ki povezuje oba dogodka, stvarjenje in naše upanje v večnost: »Je pa vera obstoj resničnosti, v katere upamo, zagotovilo stvari, ki jih ne vidimo.« (Heb 11,1) Ne spreglejte, da se ta pesem o veri začne z vero v stvarjenje (Heb 11,3) in konča z upanjem v »obljubo« (Heb 11,39.40). Opozoriti moramo tudi na pomen sobote na koncu stvarjenja. Na tem mestu sobota kaže na konec človeške zgodovine. Poleg tega sobota vsebuje tako naš spomin na stvarjenje kot naše upanje v prihodnji dogodek Božjega kraljestva.

Potop. Razumevanje potopa kot vzporednice drugega Kristusovega prihoda priznava tudi Jezus sam: »Kakršni so bili namreč Noetovi dnevi, tako bo tudi ob prihodu Sina človekovega.« (Mt 24,37) Jezus nato razkrije podobnosti med obema dogodkoma: nenadna,

katakliizmična narava njunega nastanka, materialistične skrbi ljudi pred uničenjem zemlje (jesti, piti, poročati se), ideja o ostanku, gotovost dogodka. Opis potopa v 1. Mojzesovi knjigi kaže tudi na to, kaj se bo zgodilo ob koncu človeške zgodovine. Bog ne ostane ravnodušen do zla v svetu. Bog je občutljiv na resničnost zla. Božja sodba je odgovor na »človeško hudobijo«, ki je »velika« (1 Mz 6,5). Uničujoči dogodek potopa je Božje predvideno uničevalno dejanje: »... zlil bom vode potopa na zemljo ...« (1 Mz 6,17). Hkrati pa je potop tudi ustvarjalno-odrešilni dogodek, v katerem se Bog spomni svojih bitij. Da se Bog spomni svojih bitij, kaže na njegovo pozorno zanimanje zanje (1 Mz 8,1).

Po zgodbi o koncu predpotopnega življenja in civilizacije Bog ponovno potrdi kontinuiteto življenja. Bog človeštvo oskrbi s hrano in poudari svetost življenja (1 Mz 9,4-7) ter tako pokaže na svoj prihodnji dar večnega življenja.

Na koncu moramo upoštevati še mavrico, umetniško in poetično znamenje Božjega odpuščanja in ljubezni. Ne spreglejte, da nas mavrica vabi, naj se spomnimo sobote ne le zato, ker je na ustreznem mestu v strukturi, ki je vzporedna zgodbi o stvarjenju; temveč tudi zato, ker vsebuje podobna sporočila počitka in upanja. Posebej presenetljivo je, da se mavrica pojavi okoli Božjega prestola kot znamenje njegove nesporne in neprekinjene prihodnje vladavine nad vso zemljo (Raz 4,3; Raz 10,1).

Sodoma in Gomora. Po tem ko je Bog Abrahamu oznanil obljubo o sinu, ki bo prenesel mesijansko »seme« v blagoslov vseh narodov (1 Mz 12,3; 1 Mz 22,18), svetopisemsko pripoved o odrešitvi prekine božansko-človeška razprava o zaskrbljujoči prisotnosti zla in hudobije. Tako kot je Bog storil z Noetom, tudi z Abrahamom deli svojo zaskrbljenost in načrt za posredovanje. Božja poteza za njegove človeške služabnike – preroke v Noetovem in Abrahamovem času – je lahko vzporedna podobni potezi ob času konca, ko bo Bog s svojimi človeškimi služabniki delil tudi svoj načrt vrnitve, da bi rešil in sodil človeštvo.

Abrahamov odziv na Božjo namero kaže odgovornost, ki jo čuti do svojega rodu, zato si zasluži našo pozornost. Kot tak naj bi njegov odziv v nas spodbudil in gojil podoben odziv za druge. Upoštevajte, da Abraham potem, ko sliši Božjo namero, da bo sodil Sodomi, ne pobegne v oddaljen kraj. Abraham je dobro seznanjen z razmerami v Sodomi in Gomori, kjer prebivajo nekateri njegovi sorodniki. Abrahamovo dobro zavedanje položaja njegovih sorodnikov ne pomeni, da jih obsoja. Iz ljubezni do njih se Abraham postavi pred Boga in zrcali Božje usmiljenje, ko izpodbija njegovo rabsodbo ter Sodnika vsega mesa prosi, naj jim odpusti. Zapazite Abrahamovo vztrajnost in nepopustljivost v njegovi molitvi: »Abraham je še vedno stal pred Gospodom.« (1 Mz 18,22) Opazimo pa tudi Abrahamovo občutljivost za resnost zla ter potrebo po pravičnosti in milosti: »Ali boš res pokončal pravičnega s krivičnim vred?« (1 Mz 18,23)

Učiti se je treba tudi iz ravnanja Boga, ki ne le da sestopi in deli svoj pogled s svojim človeškim služabnikom, ampak tudi spodbuja njegov pogum. Lahko celo rečemo, da je Bogu vseč, da se sooča z Abrahamovimi argumenti, saj Abrahamova obramba odmeva njegov lasten občutek za usmiljenje. Dejansko opazimo, da je zadnji Božji odgovor milosten: »Ne bom jih uničil zaradi teh desetih.« (1 Mz 18,32) Število »deset« v Svetem pismu simbolizira zamisel o minimumu, ki je potreben, da se nekaj izpelje. Prav tako upoštevajte Božjo suverenost. Ko je končal govorjenje, je »odšel« (1 Mz 18,33). To pomeni, da odločitev še vedno pripada Bogu. Človeška gorečnost na koncu ne bo odvrnila Božje volje. Abraham se ponižno odzove na Božjo božansko rabsodbo: »Abraham pa se je vrnil v svoj kraj.« (1 Mz 18,33)

Danijel. Posebna ilustracija prisotnosti prihodnosti v Danijelovem življenju je stavek »ob koncu dni« (Dan 1,18). Ta besedna zveza odmeva besedno zvezo *qets yamin* »ob koncu dni«, ki označuje konec človeške zgodovine, ko bodo Danijel in odkupljeni vseh časov prejeli

svojo »dediščino« (Dan 12,13). Prav tako je presenetljivo in pomenljivo, da jezik, ki opisuje Danielovo desetdnevno »preizkušnjo«, povzema jezik, ki opisuje prerokovanje o eshatološkem dnevu sprave iz Dan 8,14. To prerokovanje je vzporedno s sodbo v Dan 7,9-12, kar nakazuje veliko besed in slovničnih oblik, ki so skupne Dan 1 in 3 Mz 16, temeljnemu besedilu o dnevu sprave (glej Dan 1,13; primerjaj s 3 Mz 16,2). Ta poseben odmev je gotovo pomemben, saj pomeni obljubo Božjega razodetja.

Opazimo tudi ponovitev besede *mar'eh*, »obličje, pojav« (trikrat v Dan 1,13.15), ki se v Danielovi knjigi posebej nanaša tudi na eshatološko videnje Božjega razodetja v 2300 večerih in jutrih (Dan 8,13.26). Ta eshatološka perspektiva torej po povezavi prenaša sporočilo upanja. V primeru Daniela in njegovih treh prijateljev to odraža misel, da se bo Bog razodel skozi to »preizkušnjo« in da bodo na dan sprave opravičeni. Za Daniela je bilo sporočilo o času konca del njegove sedanosti: način, kako je jedel in pil, je kazal na ideal stvarjenja (glej Dan 1,12; primerjaj s 1 Mz 1,29). Način, kako se je Daniel vedel do drugih, tudi do vodje evnuhov, ki je bil njegov sovražnik (Dan 1,9), je oblikoval njegov pogled na to, da so bili drugi prav tako ustvarjeni po Božji podobi (1 Mz 1,26; 1 Mz 9,6).

Uporaba

1. Vsako jutro, ko se zbudiš, začni molitev z zahvalo za čudež življenja. Boga stvarstva prosi, naj spremeni tvoje življenje. Dovolj, da Bog spremeni tvoje srce in da tvojemu življenju novo smer. V Svetem pismu poišči nove ideje, ki te bodo izzvale in navdihnile za spremembo. Soboto posvečuj tako, da bo postala predokus Božjega kraljestva.

2. Napišite seznam vidikov sveta (z vidika stvarjenja in svojega osebnega življenja), ki podpirajo tvoje upanje in vero v Božje kraljestvo. Če si umetnik, nariši mavrico. Če si pesnik, napiši pesem o lepoti in čudesih mavrice. Če si pevec, zapoj pesem o mavrici.

3. Moli za koga, ki ga ne maraš, dokler ne postane tvoj prijatelj. Moli glede pomembne ovire v tvojem življenju. Vztrajno ponavljaj to molitev, dokler ne vidiš dejanskega rezultata in veš, da je Bog resnično uslišal tvojo molitev.

4. Zakaj Danielova uporaba eshatološkega jezika za opis njegovega tedanjega položaja tudi nam daje upanje in zagotovilo, da ima naše življenje smisel in je odprto za večnost? Kako nam ta jezik daje tudi smernice za način, kako živimo, jemo in pijemo, razmišljamo, uživamo v življenju in imamo odnose z drugimi ljudmi, tudi z našimi sovražniki?

11. RUTA IN ESTERA

Ključno besedilo: Est 5,2; Rut 1 do 2, 4; Est 3,1-14

Splošni pregled

Sveto pismo je polno žensk, ki so odigrale pomembno vlogo. Eva, katere ime pomeni »življenje«, saj je bila »mati vsega živega«, je bila tista, ki je prenesla mesijansko seme, ki je pripeljalo do rojstva Jezusa Kristusa, Odrešenika človeštva (1 Mz 3,15). V patriarhalnem obdobju so ženske, kot so bile Sara, Rebeka, Rahela in Lea ter Tamara, močno vplivale na potek zgodovine odrešenja. S svojimi dejanji so zagotovile nadaljevanje mesijanske linije.

V času izhoda iz Egipta je Izrael svoje preživetje dolgoval ženskam, ko je faraon odredil uboj vseh novorojenih izraelskih moških otrok. Babice (2 Mz 1,15-17) in celo faraonova hči (2 Mz 2,5) ter druge ženske (2 Mz 2,7) so v Tori, Peteroknjižju, omenjene kot tiste, ki so pripomogle k reševanju Izraela, in sicer pogosto tako, da so tvegale lastno življenje. Pozneje je prerokinja Debora, ki je sodila Izraelu, omenjena kot tista, ki je »vstala« in rešila Izrael v vojni (Sod 5,7). Rahaba je rešila vohune in tako pomagala rešiti Izrael v boju proti Kanaancem. Po Matejevem rodovniku (Mt 1,5) je bila Rahaba mati Boaza, ki se je poročil z Ruto in postal Mesijev prednik. V tej lekciji se bomo osredotočili na dve pomembni ženski, po katerih se imenujeta dve svetopisemski knjigi. Ti ženski sta Ruta in Estera. Kljub razlikam v času in okolju njunih zgodb, ti dve ženski na nekako ponazarjata značaj številnih žensk, ki jih je Bog določil, da bi pomagale rešiti Izrael.

Razlaga

Lahko bi rekli, da zgodovino starega Izraela uokvirjata zgodbi o Ruti in Esteri. Ruta spada v dni »ko so vladali sodniki« (Rut 1,1), v najzgodnejše obdobje Izraela, v čas, ko so se izraelska plemena še naseljevala v obljubljeni deželi. Estera spada v čas perzijskega izgnanstva. Vidiki izraelske zgodovine so včasih povezani z glasom ženske, kar je pomembno, saj ženska v Svetem pismu pogosto simbolizira cerkev. Zato se lahko vprašamo, kako ti dve ženski ponazarjata Božjo cerkev in katerih lekcij se lahko kot Božja cerkev zadnjih dni naučimo od njiju.

Omeniti velja tudi, da so nomadske družbe ženskam pripisovale večji pomen kot družbe, ki se ne selijo. V luči tega bi bilo danes dobro razmisliti, kako bi nam lahko glasovi in vpliv Rute in Ester ter njunih sodobnih kolegic pomagali v svetu, ki postaja vse bolj nemiren in nasilen.

Ruta ali moč prijaznosti. Branje Rutine zgodbe skozi prizmo načrta odrešenja v času konca je poučno. Ime Ruta izhaja iz korena, ki pomeni »prijateljica, zaveznica« s konotacijo mehko in svežine. Glavna tema knjige je prijaznost. V čudoviti in poetični zgodbi ni nobene napetosti, nobene zlobne osebe ali konflikta ali kritike ali celo prikrite grenkobe. Ruta je opredeljena za Moabko, kar je omenjeno dvakrat. Junakinja knjige je tujka. Sporočilo o prijaznosti, ki preveva knjigo, tako ni povezano z nacionalno pripadnostjo; prijaznost je univerzalna in presega meje vseh narodov.

Zgodba nam pove, da je bila ta Moabka poročena z možem Izraelcem, ki je umrl; zato se odloči, da bo sledila svoji tašči Naomi, ne le na fizičnem potovanju nazaj v izraelsko deželo, temveč tudi glede vere: »Kamor pojdeš ti, pojdem jaz; ... tvoje ljudstvo bo moje ljudstvo in

tvoj Bog bo moj Bog. Kjer boš ti umrla, bom umrla jaz.« (Rut 1,16.17) Zgodba se torej začne z evangelizacijskim uspehom, čeprav o strategiji ni poročil. Ruta se ni spreobrnila s senzacionalnim čudežem evangelizacijske kampanje. Ruta je preprosto sledila svoji tašči iz ljubezni do nje, ker jo je poznala in zaupala njeni presoji.

Ne spreglejmo, da Naomi ni uporabila argumentov, da bi prepričala Ruto, naj ostane z njo. Nasprotno, celo spodbujala jo je, naj se vrne v materino hišo (Rut 1,8). Naomi jo je nehala pregovarjati šele, ko je »je videla, da se je zatrdno odločila iti z njo« (Rut 1,18).

Naslednji korak zgodbe nas popelje k Boazu, Naominemu sorodniku, bogatemu kmetu, ki ga Ruta ponižno prosi za dovoljenje, da bi na njegovih poljih pobrala nekaj žita. Zgodba pravi, da ji je Boaz govoril prijazno (Rut 2,13) in bil do nje radodaren (Rut 2,8). Zgodi se, da je Boaz edini bližnji sorodnik, ki je pripravljen izpolniti svojo odgovornost kot *go'el*, odkupitelj družine. Glagol »odkupiti« je ključna beseda odlomka (Rut 4,4.7).

Opazujmo Rutino gorečnost in pogum, s katerima se je približala svojemu odkupitelju. Opazimo tudi njeno ponižnost, saj priznava svoje skromno poreklo kot »tujka« (Rut 2,10) in svojo nevrednost, saj »nisem kakor katera tvojih dekel« (Rut 2,13). Upoštevajte tudi njeno prijaznost do tašče, prijaznost, ki so jo opazili številni, tudi Boaz, njen potencialni odkupitelj (Rut 2,12). Svetopisemski avtor nikoli ne omenja Rutine zvestobe pri njenih verskih in obrednih dolžnostih, kot da bi bila njena prijaznost do drugih zadosten dokaz, da bi prepričala odkupitelja o njeni predanosti.

Zaključek zgodbe je še toliko bolj presenetljiv; ne le, da se je Ruta poročila z Boazom in tako povrnila dostojanstvo svoji družini, temveč je prejela tudi največjo nagrado, ki jo družina lahko prejme, in sicer mesto v Mesijevem rodoslovju. Zapuščina te knjige je zelo pomembna. Ruta je bila v Izraelu sprejeta kljub svojemu tujemu poreklu – morda in paradoksalno prav zaradi svojega tujega porekla, kot je poudarjeno v knjigi (Rut 1,4.22; Rut 2,2.6.10-13.21; Rut 4,5.10). V judovski liturgiji se Rutina knjiga bere med praznikom *Shavout*, znanim tudi kot praznik tednov ali petdesetnica, praznikom, ki je povezan z žetvijo in darom postave.

Estera ali moč lepote. Prav tako navdihujoče in izzivov polno je branje Esterine knjige v luči Božjega načrta odrešenja v zadnjih dneh človeške zgodovine. Polno izzivov zato, ker se Esterina knjiga bere kot posvetna knjiga brez kakršne koli izrecne verske vsebine. V njej ni nobene omembe Boga. Zdi se, da se dogodki odvijajo sami od sebe, brez božanskega, čudežnega posredovanja. Vse, kar se zgodi v zgodbi, je odvisno od bistroumnosti Mardoheja, kraljevega dvorjana, od lepote in poguma kraljice Estere, pa tudi od časa (Ester 3,7; Ester 9,24). Duhovnik in prerok v zgodbi nimata vloge. Tudi konec zgodbe z umorom številnih vzbuja sum o njeni duhovni vrednosti. Še pomembneje pa je, da judovska identiteta Estere in Mardoheja ni bila ovira, da bi dosegla najvišje položaje na poganskem dvoru. Prav tako nič v knjigi ne kaže na napetost med njima in tem okoljem. Nič čudnega, da številni stari rabini in cerkveni očetje dvomijo o duhovni vrednosti knjige in ji celo odrekajo kanonično mesto.

Vendar pa je ta knjiga tudi navdih, prav zaradi pravkar omenjenih problematičnih elementov. Da Bog ni omenjen, je pravzaprav pomemben element, zaradi katerega je ta knjiga pomenljiva in pomembna za nas, ki danes živimo v posvetnem in nemirnem svetu. Izkušnja Božje tišine je že sama po sebi paradoksalna sestavina njegove previdnostne navzočnosti. Zgodi se, da je Estera kraljica prav v trenutku, ko je ljudstvo ogroženo. Zgodi se tudi, da kralj med napadom nespečnosti odkrije Mardohejevo zvesto dejanje, ki je kralju rešilo življenje. Po drugi strani pa besedilo jasno nakazuje, da je judovsko ljudstvo zaščiteno. Če Estera ne bo spregovorila s kraljem, če bo molčala, »pride od drugod Judom olajšanje« (Est 4,14). Podoben

argument uporablja tudi Jezus v svojem času: »Povem vam, če ti umolknejo, bodo kamni vpili.« (Lk 19,40)

Nekateri komentatorji najdejo dokaz Božje previdnosti v Esterinem imenu, ki ga povezujejo s pojmom *hester panim*, »skrivanje obraza«, pomembno razsežnostjo Božjega odnosa z njegovim ljudstvom, ko se zdi, da je odsoten (glej Iz 8,17; Iz 50,6; Iz 53,3). Tudi namigovanje na dan sprave so opazili na podlagi skupnih elementov, kot so post, zamisel o sodbi in odrešenje Božjega ljudstva v nasprotju z uničenjem hudobnih. Stari rabini so to povezavo podprli na podlagi igre besed *pur*, »žreb«, z besedo *kippur*, dan sprave. Tudi Esterina knjiga se konča z istim upanjem in perspektivo »miru« in iskanja »dobrega« (Est 10,3; primerjaj s Ps 122,8.9) kakor na dan sprave.

Uporaba

Kako lahko naslednje razmišljanje o Ruti in Esteri uporabiš v svojem življenju?

Ruta: Dejstvo, da verjamemo, da pripadamo Božjemu ljudstvu, in da smo zelo verni, nas ne bi smelo žalostiti, jeziti ali delati ošabne, temveč zajema resen etični kodeks. Tako kot je bila Ruta prijazna in prijateljska do ljudi okoli sebe, si moramo tudi mi prizadevati, da bi bili prijazni in prijateljski do drugih v naši družini in v družbi okoli nas. Opazite tudi Rutino ponižnost. Ruta se ne hvali s svojimi lastnostmi ali s svojo pobožnostjo. Namesto tega se počuti nevredno in nikoli ne obsoja drugih. Ruta se ne ukvarja z verskim aktivizmom; ni legalistična in ne misli, da si zasluži odrešitev na podlagi svojih del. Zanese se le na milost svoje tašče in sorodnika. Nazadnje zapazite, da je Naomina misijonarska metoda v bistvu sestavljena iz njene milostne drže in dejanj prijaznosti.

Ester: Zgodba o Esteri se dobro ujema z življenjem v našem sodobnem in posvetnem svetu. Kjer koli smo in kar koli počnemo v pisarni, na poti, na fakulteti ali celo v družini sredi najbolj nepomembnih opravil in skromnih dolžnosti, naša prisotnost je pomembna in vpliva na odrešenje drugih. Kdo ve, ali smo prišli na določen kraj za tak čas, kot je ta (Est 4,14). Bodite modri: ni nam treba vedno takoj razkriti svoje verske identitete (Est 2,10.20). Bodite ljubeči, kot je to bila Estera (Est 2,17). Zaobljubite se, da boste storili vse, kar lahko, da bi rešili svoje težave, in zaupajte v Božjo milost, da bo obrnila tok dogodkov.

12. PREDHODNIKI

Ključno besedilo: 2 Tim 1,7; Dan 2,31-45; Raz 13,11-17

Splošni pregled

V zadnjih dveh tednih smo preučevali svetopisemske zgodbe in psalme, ki vsebujejo namige na prerokovanja. Vendar so te projekcije za prihodnost le posredni vpogledi, ki nas pripravljajo na sprejemanje in razumevanje sporočila prerokovanj. V tej lekciji bomo pozorni na prerokovanja, ki se izrecno nanašajo na čas konca. Ne smemo pozabiti, da Sveto pismo ni le knjiga lepih zgodb, napisana nam v razvedrilo. Prav tako Sveto pismo ni le knjiga za duhovno in moralno vzgojo. Sveto pismo je edinstveno zaradi svojega sporočila upanja: Bog bo v času konca rešil svet.

Sporočilo upanja je seveda v različnih oblikah prisotno v celotnem Svetem pismu. Vendar sta zlasti dve apokaliptični knjigi, Daniel in Razodetje, osredotočeni na končno usodo sveta. Ti knjigi sta med seboj povezani, zato ju bomo kot takšni tudi obravnavali. Lekcija tega tedna bo najprej zajela splošno linijo preroških dogodkov, kot je razkrita v Danielovem prerokovanju o kipu (Dan 2,31-45). Nato bomo obravnavali zadnje dni človeške zgodovine. Videli bomo, kako bo Danielovo prerokovanje razkrilo moč zla in obsodilo njegovo miselnost, ki so jo kazali že babilonski kralji (Dan 3). Prerokovanje bo nato doseglo svojo izpolnitev v malem rogu iz 7. in 8. poglavja ter v zveri iz 13. in 14. poglavja Razodetja.

Razlaga

Babilonska miselnost. Danielova knjiga se začne z mislijo na zgodbo o babelskem stolpu. Ko prerok poroča, da se je Nebukadnezar namenil nad Jeruzalemu, omeni redko in starodavno besedo *Shinar*, prav tisto ime, ki se je nanašalo na kraj, kjer so graditelji Babela postavili svoj stolp (1 Mz 11,2). Ta posebna omemba že od začetka knjige razkriva namen svetopisemskega avtorja, da Nebukadnezarjevo potezo, s katero je v Babilon (*Shinar*), prenesel predmete iz jeruzalemskega templja, poveže z graditelji babelskega stolpa.

V Danielu 2 ima isti kralj sanje, ki ga vznemirijo. Danijel, ki je bil poklican, da sanje razloži, kralju pojasni, da mu je nebeški Bog poslal te sanje, da bi mu pomagal razumeti in spoznati krivičnost »misli tvojega srca« (Dan 2,30). Nebukadnezar je dejansko enako razmišljal kot graditelji babelskega stolpa. Ko je prinesel tempeljske predmete v svoj tempelj, je pravzaprav pokazal enako namero, da zavzame Božje mesto. Danijel torej že na samem začetku razkrije ključ do sanj. Te sanje se najprej nanašajo na kraljevo »babelsko« miselnost. Kasneje, v Dan 3, bo Nebukadnezarjevo ravnanje potrdilo to sodbo (glej spodaj). Pravzaprav ta obsodba predstavlja glavno nit, ki se prepleta skozi celotno prerokovanje o zemeljskih kraljestvih.

V prvi vrstici Danijel opozori na Nebukadnezarjevo ošabnost in prilaščanje: po eni strani Danijel imenuje kralja z njegovim običajnim nazivom »kralj kraljev«, kot da bi bil on tisti, ki je vladal drugim kraljem. Po drugi strani pa Danijel jasno opredeli »Boga nebes« kot edinega, ki mu kralj dolguje svojo oblast (Dan 2,37). Danijel opisuje kralja, kot da bi bil sam Stvarnik (vsaj v skladu z Nebukadnezarovim razmišljanjem); hkrati pa ga opomni, da mu je Bog nebes dal vse, kar ima (Dan 2,38).

Nato Danijel napove, da bodo naslednja svetovna kraljestva slabša od Nebukadnezarjevega, s čimer ponovno namigne, da so bila prav tako človeška in minljiva kot on in njegovo kraljestvo. Pomembno je, da je za konec kraljestev značilna ista miselnost, ki je bila značilna za Babel: voditelji kraljestev bodo poskušali združiti svoja kraljestva in utrditi svojo oblast, tako kot so to storili graditelji babelskega stolpa (1 Mz 11,4).

Opozoriti je treba, da so se glavne značilnosti tega procesa poskusa mešanja začele takoj po padcu poganškega Rima (Dan 2,41) in so trajale do konca časov, kot je nakazano v stavku, ki predstavi vzpon Božjega kraljestva: »V dneh teh kraljev bo nebeški Bog ustanovil kraljestvo, ki na veke ne bo razdejano.« (Dan 2,44)

Zanimivo je, da se zadnji prizor videnja zaključí z uničenjem vseh kraljestev.

Uzurpacijska moč oz. moč prilaščanja. V Dan 3 Nebukadnezar takoj (ironično) ovrže razlago, ki jo je pravkar slišal. Resnično si bo močno prizadeval, da bi zasedel mesto nebeškega Boga. Sanje jasno kažejo, da bo »Bog nebes postavil kraljestvo, ki ne bo nikoli uničeno« (Dan 2,44); v nasprotju z Božjo voljo se Nebukadnezar loti postavljanja podobe iz zlata, ki bo predstavljala njega samega, »zlato glavo« (Dan 2,38). Toda Nebukadnezar ni zadovoljen le s tem, da je zlata glava, kot so nakazovale sanje; zdaj se predstavlja kot večni kralj, čigar kraljestvo bo trajalo večno, na kar kaže postavitev kipa iz trdnega zlata. V bistvu je Nebukadnezar »postavil« svojo podobo, da bi zamenjal večno Božje kraljestvo. Zapazite uporabo istega glagola »postaviti«. Zgodba se ne konča z Nebukadnezarjevo uzurpacijo/prilaščanjem.

Nebukadnezarjev naslednji korak je bilo nasilno preganjanje vseh tistih, ki se niso hoteli prikloniti njegovi podobi. Zgodba pripoveduje, da se trije Hebrejci niso hoteli pokloniti podobi, zato jim je grozila smrt, in sicer da bodo »vrženi ... v sredo goreče ognjene peči« (Dan 3,6). Da bi Hebrejce prepričali, naj se priklonijo, so uporabili vse vrste strategij. Peč ob vznožju podobe je jasna grožnja smrti. Za zagotovitev nadzora nad različnimi sloji prebivalstva so uporabili moč uprave na vseh ravneh. Uporabili so moč množičnih medijev za doseg ljudi v vseh delih kraljestva. Celotna moč glasbe in umetnosti so uporabili za vplivanje na čustva in njihov nadzor.

Glede na poročilo o njihovem uporih ti trije Hebrejci niso omahovali v svojem prepričanju, da so zvesti Bogu. Dve skupini častilcev, babilonska in trije Hebrejci, sta bili jasno razmejeni in postavljeni ena nasproti druge: babelska skupina je hrupna (»Glasno so kričali«; Dan 3); Božja skupina je tiha (»Ne zdi se nam potrebno, da bi se tebi zaradi tega opravičevali«; Dan 3,16). Babelska skupina je močna: sestavljajo jo »satrapi«, »upravitelji« itd. (Dan 3,2). Božja skupina pa je ponižna in neugledna: preprosto so označeni kot »nekateri judovski možje« (Dan 3,12). Babelska skupina je številna: sestavljajo jo »vsa ljudstva« (Dan 3,7). V Božjem taboru so le »trije možje« (Dan 3,23). Babelska skupina je usmerjena v sedanost: »V trenutku, ko so torej vsa ljudstva slišala ... so se vrgla na tla vsa ljudstva.« (Dan 3,7) Božja skupina je usmerjena v prihodnost: »Bog ... nas bo rešil ...« (Dan 3,17) Ljudje iz babelske skupine so legalisti in ubogajo zaradi strahu in lastnih interesov. Ljudje iz Božje skupine služijo Bogu po milosti, tudi če se odloči, da jih ne bo rešil (Dan 3,18).

Mali rog in zver. Liki uzurpacije in preganjanja so bolj živi in jasni. Mali rog trdi, da je božanski, njegova aroganca in uzurpacija pa sta zelo izraziti (Dan 7,25). Prisotna je tudi povezava med uzurpacijo in preganjanjem (Dan 8,24.25).

Razodetje ponavlja isti apokaliptični scenarij, a z drugačno simboliko. Takoj za istimi štirimi živalmi, ki smo jih prvič videli v Dan 7, apokaliptično razodetje prepozna oblast uzurpacije, ki je opredeljena kot zver. Tako kot mali rog iz Dan 7 in 8 tudi ta zver trdi, da je božanska (Raz 13,4), in preganja Božje ljudstvo (Raz 13,5.7). Ta hiter pregled prerokovanja je potreben, da bi razumeli preroško opozorilo in spodbudili Božje ljudstvo (2 Tim 1,7).

Uporaba

1. Mali rog in zver predstavljata jasno zgodovinsko entiteto, katoliško cerkev. Kako naj se odzovemo na to identifikacijo? Kakšen naj bo naš odnos do katoličanov? Opreделите babilonsko miselnost v zgodovini (v katoliški cerkvi, pa tudi v totalitarnih režimih). Analizirajte morebitni mehanizem Babela v vaši cerkvi in v vašem značaju; v vaših odnosih z drugimi ljudmi; v kontekstu vaše družine ali v kontekstu vašega dela in v načinu, kako ravnate s svojimi zaposlenimi, zakoncem in otroki. Kako preiti od babelske miselnosti k svetopisemski?

2. Primerjajte babelsko skupino in tri Hebrejce. Razmislite o vsakem vidiku te primerjave in izvlecite nauk: Kako ta primerjava vpliva na vaše cerkveno življenje? Česa se lahko iz teh primerov naučimo za naše bogoslužje? Kako to, kako igramo glasbo ali kako pridigamo, vpliva na to, kako častimo Stvarnika? Česa se naučite iz opazanja, da je Božja skupina vedno v manjšini? Kako to resnico uporabite pri uporabi argumenta večine v podporo teološki resnici? Z razredom se pogovorite o tem, da moramo biti usmerjeni v prihodnost in ne v sedanost. Kako v prihodnost ali sedanost usmerjeno razmišljanje vpliva na vaše odločitve pri etičnih in zakonskih vprašanjih? Perspektiva, usmerjena v prihodnost, nas obvezuje, da upoštevamo posledice svojih dejanj. V sedanost usmerjeno razmišljanje, ki se osredotoča na takojšnjo nagrado, je na koncu plitko, sebično, materialistično in celo nevarno za nas in druge. Pogovarjajte se o tem.

13. PODOBE KONCA

Ključno besedilo: Jn 1,9; Mt 12,38-42; Jon 3,5-10; Raz 18,4; Dan 5,1-31

Splošni pregled

Ker Sveto pismo v osnovi govori o Božjem kraljestvu, je njegovo osrednje sporočilo usmerjeno h koncu in nebeškemu Božjemu kraljestvu. O tej eshatološki razsvetljenosti pričajo in jo razkrivajo apokaliptična prerokovanja Svetega pisma, ki jasno in izrecno razkrivajo scenarij časa konca. To razodetje najdemo tudi drugod v Svetem pismu v posebnih dogodkih sodbe in odrešenja, ki se bodo zgodili v času konca.

V lekciji tega tedna so bili izbrani trije dogodki, ki imajo eno posebno skupno značilnost: vsi se zgodijo ob koncu zgodovine svetopisemskega Izraela in vključujejo pogane, »narode« (prim. 1 Mz 12,3; 1 Mz 22,18). Prvi dogodek je dramatičen: gre za obsodbo in spokorjenje vseh Ninivljanov po nejevoljni evangelizaciji preroka Jona. Drugi dogodek je tragičen: to je obsodba in nespokorjenost Belsazarja, ki se konča z izgubo njegovega kraljestva. Tretji dogodek pa je veličasten: to je odrešitev Božjega ljudstva po zaslugi perzijskega kralja Kira. Presenetljivo je, da je čas konca priložnost za odrešitev narodov, ki se končno pridružijo izraelskim vrstam; vendar je po Pavlovi napovedi simptomatično za kozmični značaj eshatološkega trenutka: »... dokler ne pristopi k veri polnost poganov. In tako bo rešen ves Izrael.« (Rim 11,25.26)

Razlaga

Sodba Ninivam. Prerok Jona, ki je bil izraelski misijonar Ninivljanom, nam pripoveduje zgodbo o svojem uspehu in neuspehu. Bog ga je poklical, naj se preseli iz svojega kraja Gat Heferja (2 Kr 14,25), majhnega mesta v severnem delu starega Izraela v času Jeroboama II. v osmem stoletju pred našim štetjem (785 pr. K.). Ta čas je v Knjigi kraljev opisan kot slab čas za Izrael, čigar nezvestoba je zanetila Božjo jezo nad njim (2 Kr 13,3). Vendar »Gospod ni govoril, da bo Izraelovo ime izbrisal izpod neba« (2 Kr 14,27). Namesto tega jih je Bog »rešil« pred sovražnikom (2 Kr 14,27).

Ironično je, da je prav v tem času, ko je bil Izrael nezvest, Bog poklical Jona, da bi šel v Ninive in tam prebivalcem oznanjal ter jih pozval k spreobrnjenju. Jona nam pove, da se je vse mesto na njegovo veliko grozo spreobrnilo. Jona je Božji klic v misijo tako razburil, da ni hotel ubogati. Namesto da bi potoval proti severu v Ninive, kot mu je naročil Bog, se je Jona odločil, da bo potoval proti jugu v Jopo, od tam pa se je odpravil v Tars.

Jonova knjiga nam razkrije, kako je Jona pristal v trebuhu velike ribe, ki ga je izvrgla na suho (Jon 2,10). Jona se spominjamo kot preroka, ki ga je pogoltnila velika riba, ker ni hotel posvariti mesta Ninive pred Božjo sodbo. Ironično je, da je klinopisni jezik prebivalcev Niniv ohranil spomin na to čudo: klinopisni prikaz imena Ninive pomeni »velika riba v mestu«. Kot da že samo ime mesta nakazuje, kako daleč bo šel Bog, razočaran nad lastnim ljudstvom, da bi rešil poganski narod, ki bo dovzetnejši za njegovo usmiljenje.

Zgodba o Joni v Ninivah ponazarja, kako Bog ravna s svojim ljudstvom in narodi. V njej jasno vidimo, kako Bog razširja milost na grešnike in kako jih še vedno kaznuje za njihove neopuščene grehe.

Sodba Belsazarju. Zgodba o sodbi babilonskemu kralju Belsazarju sledi zgodbi o Nebukadnezarjevi sodbi in kesanju, kot da bi svetopisemski avtor želel izpostaviti kontrast med obema babilonskima kraljema. Čeprav sta oba kralja ošabna in grešita proti Bogu, nista deležna enake sodbe. Nebukadnezarju je odpuščeno in poglavje, ki poroča o njegovi izkušnji, se konča s pesmijo, ki hvali Boga, ki lahko poniža ošabne (Dan 4,37). Po drugi strani pa se Belsazar, ki je vedel za izkušnjo svojega prednika (Dan 5,22), noče pokesati. Nasprotno, zavestno ponavlja Nebukadnezarjeva dejanja uzurpacije (glej 5. in 12. lekcijo) in gre v svoji krivičnosti še dlje kot njegov prednik. Medtem ko je bil Nebukadnezarjev namen prenesti tempeljske posode v svoj tempelj, Belsazar celo pije iz njih in se opija. Nebukadnezar se zadovolji s tem, da odvrže druge kovine kipa (glej Dan 3) in obdrži le zlato, ki predstavlja njega samega. Na koncu končno razume svojo neumnost in svojo hvalo usmeri v nebeškega Boga, ki »živi večno« (Dan 4,34).

Po drugi strani pa Belsazar hvali vse bogove, ki jih predstavljajo te kovine (Dan 5,4). Belsazar namerno žali Boga. Prav v trenutku njegovega hvaljenja malikov se na beli steni pojavi roka, ki zapiše Božjo sodbo nad njim.

Celo razplet zgodbe vsakega od kraljev zaznamuje nasprotje med njima. Nebukadnezar, ki se je bil prisiljen plaziti po tleh kakor žival zaradi božanske obsodbe njegove ošabnosti, si povrne položaj. Nato se mu vrneta »čast in sijaj« (Dan 4,36). Belsazar, ki je sedel na prestolu in je bil prepričan vase, zdaj ne more vstati in se ne obvladuje, njegova kolena pa trkajo drugo ob drugo: »Kralj je glasno zaklical,« beremo v Dan 5,7. Kralj pokliče na pomoč svoje modrece, saj ne more prebrati napisa, ki ga je skrivnostna roka napisala na steno. Tudi njegovi modreci ga ne morejo razumeti.

Nato pride kraljica mati, Nebukadnezarjeva hči in Nabonidova žena, in priča o Danielovi večji sposobnosti, s čimer Belsazarja spomni na Nebukadnezarjevo duhovno izkušnjo. Danijel, predstavnik Boga, ki ga je kralj žalil, je edini, ki bo lahko prebral in razložil napis sodbe, ki napoveduje konec Belsazarjevega kraljestva (Dan 5,26-29). Tri besede na steni zajemajo sodbo nad Belsazarjem in tako izražajo predstavo o tem, kaj bo sodba zajemala: »prešet« pomeni odgovornost, »stehtan« pomeni oceno, »razdeljen« pa pomeni zavrnitev.

Sodba Kiru. Perzijski kralj Kir ima v Svetem pismu edinstveno mesto. Kir je edina poganska oseba, ki prejme naziv »Mesija« ali maziljenec (Iz 45,1). Sveto pismo gre tako daleč, da Kira povezuje z mesijanskim Odrešenikom, samim Kristusom. Naprej od odrešitve Izraela iz babilonskega izgnanstva s strani mesija Kira vidi prerok Daniel univerzalnega Mesija, ki bo ljudi rešil iz primeža zla. Poleg tega prerok ni zgolj napovedal tega dogodka.

Ko primerja 70 Kirovih let s 70 tedni babilonskega ujetništva, Daniel opozori bralca, da je treba te tedne razlagati preroško. Sedemdeset let se nanaša na dobesedna leta, ki vodijo do prihoda mesije Kira (Iz 45,1), ki je zgodovinski Izrael vrnil v starodavno Palestino. Mesija Kir dejansko podpira zgodovinski značaj Mesija, Jezusa Kristusa, in njegov dogodek odrešenja. 70 tednov (let) je preroških tednov, ki vodijo do prihoda univerzalnega Mesija, ki bo rešil svet greha in tako s spravo zagotovil odpuščanje grehov. To vzporednico med dvema mesijema, odrešiteljema, najdemo tudi v Izaijevi knjigi, kjer mesija Kir iz Iz 45 in Trpeči služabnik iz Iz 53 odmevata na številnih jezikovnih in tematskih ravneh.

Mesija Kir je odigral odločilno vlogo pri padcu Babilona, zapriseženega sovražnika Izraela; poleg tega je vrnil Izrael v njegovo deželo (Ez 1,1-3) in Judom celo pomagal pri obnovi jeruzalemskega templja pod velikim duhovnikom Jozuetom (Ez 3,2.3). Pomembno je, da knjiga Razodetje prikaže Kirovo dejanje kot vzporedno z drugim Kristusovim prihodom. Dogodek izsušitve Evfrata, ki je vzhodnemu kralju Kiru omogočil, da je prišel v Babilon in ga pogubil, služi kot predloga za opis Kristusovega prihoda v času konca (Raz 16,12). Kir je pripravil teren za prihodnji Kristusov prihod in odrešitev človeštva. Kir je celo predpodoba

Kristusa. Vloga, ki jo je imel Kir pri prvem Kristusovem prihodu, lahko namiguje na scenarij, ki se lahko zgodi v času konca ob drugem Kristusovem prihodu. Tako lahko upravičeno domnevamo, da bodo v zadnje dogodke odrešenja vključeni posamezniki zunaj rednega ekleziastičnega vzorca.

Uporaba

1. Kako je Jonov primer svarilo pred verskimi predsodki? Govorite o tem.
2. Medtem ko cerkvi morda ne uspe dosledno izkazovati pravičnosti, kako pa lahko ljudem v svetu to uspe? Kot je Jezus opozoril verne ljudi svojega časa: »Resnično, povem vam: Cestinarji in vlačuge pojdejo pred vami v Božje kraljestvo.« (Mt 21,31) Kaj je Jezus mislil s temi besedami?
3. Da je del sodbe tudi pravičnost, je zagotovilo Božje resnosti njegovega odrešenja, katerega cilj je popolno izkoreninjenje zla in smrti. Kako pa je napetost med pravičnostjo in milostjo prav tako sporočilo tolažbe in upanja?
4. Zakaj smo lahko rešeni le na podlagi Božje milosti in ne na podlagi naših zaslug?
5. O Božji sodbi v času konca moramo razumeti dve pomembni resnici: prvič, vsi bodo obveščeni in opozorjeni; drugič, prišel bo čas, ko bo prepozno za kesanje. Uporabite pomen treh besed napisa na steni za cerkev v zadnjih časih: »prešteta« pomeni, da smo odgovorni za vse, kar delamo in česar ne delamo; »stehtana« pomeni, da bodo 'dobri' in 'zli' razvrščeni (to moč razpoznavanja ima samo Bog); 'razdeljena' pomeni, da je odrešitev dana drugim.
6. Preberite naslednjo spodbudo Ellen White: »Ni več daleč čas, ko bo Božje ljudstvo poklicano, da priča pred vladarji zemlje. . . . Ni časa za nečimrnost, za malenkosti, za ukvarjanje z nepomembnimi zadevami.« (The Advent Review and Sabbath Herald, 26. april 1892) Kako vas ta citat spodbuja, da delite Božje sporočilo in opozorilo za čas konca z ljudmi na položajih oblasti in moči?